

Tekstilni uzorci i ornamenti svjetskih kultura u suvremenoj primjeni na kupaćim kostimima

Bunčuga, Antonija

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:671795>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-02**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
DIZAJN TEKSTILA

DIPLOMSKI RAD
TEKSTILNI UZORCI I ORNAMENTI SVJETSKIH KULTURA
U SUVREMENOJ PRIMJENI NA KUPAĆIM KOSTIMIMA

Antonija Bunčuga

Zagreb, rujan 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
DIZAJN TEKSTILA

DIPLOMSKI RAD
TEKSTILNI UZORCI I ORNAMENTI SVJETSKIH KULTURA U SUVREMENOJ
PRIMJENI NA KUPAĆIM KOSTIMIMA

Mentor:

Izv.prof.art. Koraljka Kovač Dugandžić

Student :

Antonija Bunčuga, 11019/TMD –DT.

Zagreb, rujan 2019.

UNIVERSITY OF ZAGREB
FACULTY OF TEXTILE TECHNOLOGY
DEPARTMENT OF TEXTILE AND FASHION DESIGN

GRADUATE THESIS
TEXTILE PATTERNS AND ORNAMENTS OF WORLD CULTURES IN MODERN
APPLICATION ON SWIMSUIT

Mentor:

Izv. prof. art. Koraljka Kovač Dugandžić

Student :

Antonija Bunčuga, 11019/TMD –DT.

Zagreb, September 2019.

DOKUMENTACIJSKA KARTICA

- Zavod za dizajn tekstila i odjeće, Zavod za projektiranje i menadžment tekstila
 - Broj stranica: 50
 - Broj slika: 46
 - Broj literaturnih izvora: 19
 - Broj likovnih ostvarenja: tekstilnih uzoraka + vizualizacije: 10
-
- Članovi povjerenstva za ocjenu i obranu diplomskog rada:
 1. Izv. prof. dr. sc. Martinia Ira Glover
 2. Izv. prof. art. Koraljka Kovač Dugandžić
 3. Red. prof. art. Andera Pavetić
 4. Prof. dr. sc. Irena Šabarić (zamjenica)

SAŽETAK

Diplomski rad pod nazivom „Tekstilni uzorci i ornamenti svjetskih kultura u suvremenoj primjeni na kupaćim kostimima“ prikazuje detaljni pregled odabranih triju kontinenata: Meksika, Afrike i Indije. Opisuje ornamente, uzorke, tehnike i motive s tradicionalne odjeće odabranih područja uz primjere fotografija. Nakon teorijske obrade dat je pregled tekstilnih uzoraka, koji su nastali prema inspiraciji, na ornamente i uzorke odabranih svjetskih kultura. Tekstilni uzorci su prikazani kroz kolekciju od pet modela kupaćih kostima. Na samom kraju predstavljena je njegova namjena i plasiranje na tržište.

Ključne riječi: ornament, uzorak, kultura, kupaći kostim, tekstil.

ABSTRACT

The diploma thesis entitled “Textile Patterns and Ornaments of world cultures in modern application on swimsuit” presents a detailed overview of arbitrarily selected three continents: Mexico, Africa and India. Describes ornaments, patterns, techniques and motifs from traditional clothing of selected areas with sample photos. After the theoretical processing, the textile samples, inspired by the ornaments and patterns of selected world cultures, were given an overview of the textile patterns. Textile patterns are shown through a collection of five swimwear models. The final product, its purpose and marketing are presented at the end.

Keywords: ornament, pattern, culture, swimsuit, textile.

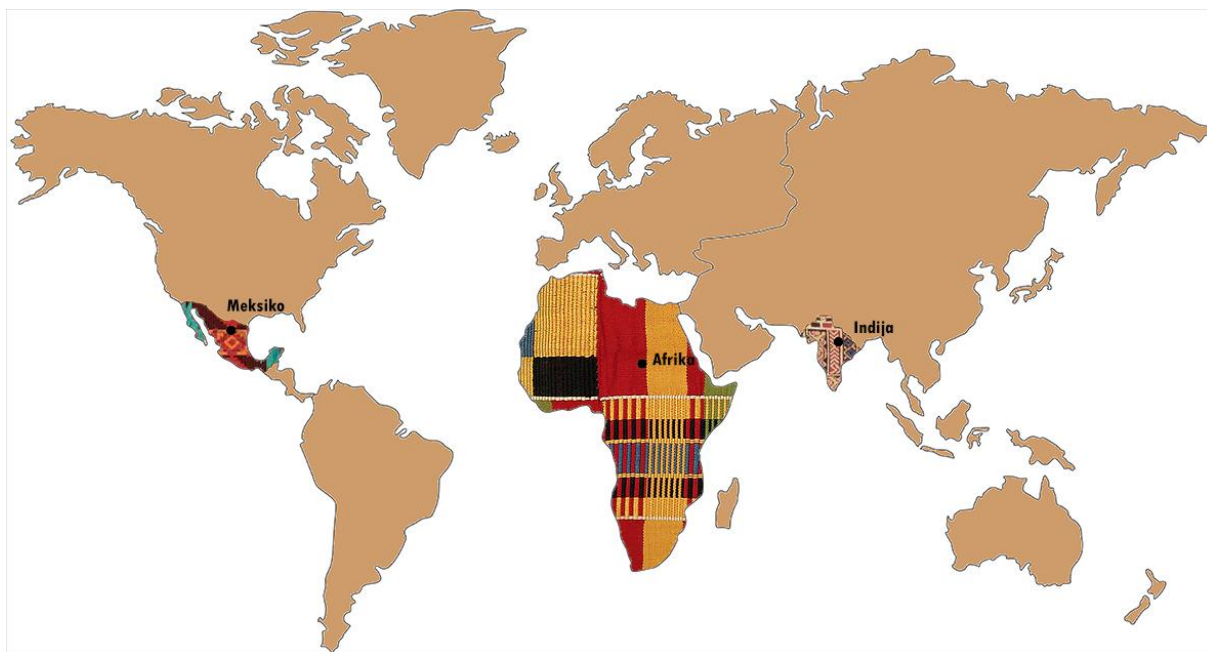
Sadržaj

1. UVOD	5
2. TEORIJSKI DIO	6
2.1 Ornament	6
3. Meksiko	7
3.1. Meksička tradicionalna odjeća	7
3.2. Simbolika pređenja i tkanja u Meksiku	9
3.3. Ornamenti meksičko-indijskih narodnih nošnja	10
4. Afrika	14
4.1. Simboli Afričkih ornamenata	14
4.2. Afrički voštani otisak	17
4.3. Povijest Kuba tekstila	18
4.4. Ukrasi na Kuba tekstilu	19
4.5. Kasai baršun	20
4.6. Aplicirane i obrnuto aplicirane tkanine	21
4.7. Vezene tkanine	22
4.8. Patchwork tkanine	22
5. Indija	23
5.1. Tradicionalna indijska odjeća	23
5.2. Indijski blok tisak	25
5.3. Kalamkari	25
5.4. Tanjore	26
5.5. Farrukhabad	27
5.6. Bhuj i Anjar	28
5.7. Sanager i Bagru	29
5.8. Suvremeni ornamenti indijskog dizajna	30
5.8.1. Cvjetni uzorci	30
5.8.2. Geometrijski dezeni	31
6. Tekstilni i modni suvremeni dizajneri	32
6.1. Pineda Covalin	32
6.2. Lisa Folawiyo	33
6.3. Anamika Khanna	34
7. EKSPERIMENTALNI DIO	36
7.1. Kreativni proces izrade kupaćih kostima	36
7.2. Uzorci za tisak na tekstilu i likovna analiza	37

7.3. Logotip brenda i njegovo plasiranje na tržište.....	42
7.4. Fotografije moguće primjene.....	44
ZAKLJUČAK.....	49

1.UVOD

U većem dijelu ljudske povijesti odjeća je ovisila o tome gdje, a ne kada ljudi žive. Čovjek se uljepšavao da bi privukao partnera i potvrdio svoj položaj u društvu, a odjeća mu je bila sredstvo komunikacije. Uljepšavanje i dekoriranje tkanina kroz povijest imalo je ulogu statusnog i estetskog značenja, a simboli i ornamenti koji su se provlačili kroz tekstilne uzorke imali su određenu simboliku. Da bi razumjeli što se nalazi na tekstilnom uzorku i što ornamenti znače, nije dovoljno razlikovati objekt već je važno uočavanje likovnih elemenata koji im grade formu. Linija, oblik, tekstura, ton i boja sastavni su čimbenici koji se kombiniranjem i formiranjem u jednu cjelinu nazivaju tekstilni uzorak. Osim vremena koji je važan činilac za određivanje i nastajanje ornamenata i uzoraka, uočiti ćemo da različite kulture, narodi i zemljopisni prostori naveliko utječu na njihovo stvaralaštvo. Meksiko, Afrika i Indija imaju bogatu povijest i tradiciju (sl.1). Svaka država zasebno prepuna je inspirativnih tekstilnih uzoraka s tradicionalnih nošnja, ceremonijalne i svakodnevne odjeće. Primjeri kulturno povijesnog odijevanja u ovim državama poslužit će kao glavna inspiracija za izradu vlastitih tekstilnih uzoraka.

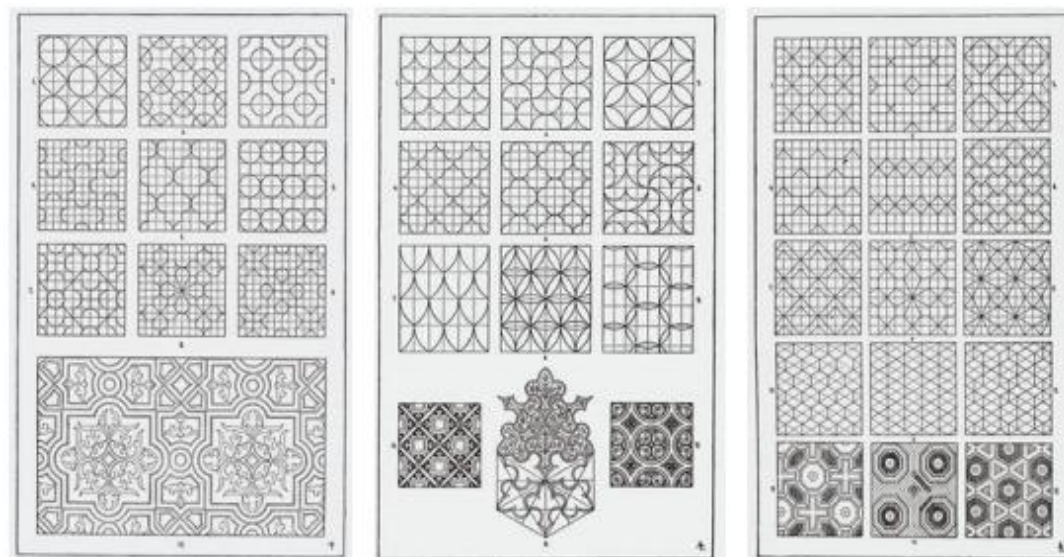

Sl.1 (Karta)

2. TEORIJSKI DIO

2.1 Ornament

Riječ ornament potječe od latinske riječi *ornamentum* i u likovnoj umjetnosti predstavlja dekoraciju, točnije ukras koji se sastoji od cvjetnih, životinjskih ili geometrijskih oblika. Na temelju kulturne baštine nekog podneblja i vremenskog razdoblja razlikuju se stilovi ornamentalnih ukrasa. U nekim kulturama bio je i jedina manifestacija likovnog doživljavanja i izražavanja. Ornament može biti načinjen bilo kojom tehnikom kao što su vezenje, slikanje, urezivanje ili oblikovanje. U svom dugovječnom razvoju prešao je put od naturalističkoga motiva preko shematiziranih do apstraktnih geometrijskih oblika imajući simboličku ili samo dekorativnu funkciju. Kroz povijest ornamentika se mijenjala i svako razdoblje bilo je specifično po nekom obliku, ali isto tako su se neki elementi ponavljali ili usavršavali. Motivi koji se najčešće pojavljuju u ornamentalnoj dekoraciji su biljni (gotička i antička ornamentika), životinjski (skandinavski ornamentika ranoga srednjeg vijeka i anglosaska) i najučestaliji geometrijski motivi (dekoracija neolitičke keramike). Na slici br. 2 prikazani su geometrijski ornamentalni uzorci, na kojima su kombinirane linije i geometrijski elementi na različite načine.

Sl.2 (Ornament)

Pri stvaranju ornamenta ritmičnost se postiže jednostavnim nizanjem i savijanjem linija koje kao takve dobivaju svoju ulogu komentatora prostora. Uz odabir oblika, ritam se još postiže i odabirom boja koje će se međusobno stapati ili odbijati i time stvarati osjećaj druge sasvim nove dimenzije. Pomoću praznina, krivina, punina, dijagonalnih ili okomitih linija, svjetlosti i zatamnjenja možemo iščitavati ornamente na više načina i otkrivati nove i različite mogućnosti. Osim složenijih formi pri stvaranju ornamenta možemo se isto tako koristiti najjednostavnijim oblikom geometrijskog

cvjetnog ili životinjskog oblika i svesti ga na jasan i minimalistički prikaz. Svi elementi koje primjenjujemo pri izradi ornamenta daju mu izgled i prvobitnu ulogu dekora, a isto tako naglašava njegovu priču i vlastitu unutarnju logiku.

3. Meksiko

Na južnom dijelu Sjeverne Amerike nalazi se država Meksiko. Njihova kultura i način odijevanja je mješavina utjecaja, od meksičkih starosjedilačkih plemena do europskog utjecaja, posebice španjolskog. Tekstilna industrija Meksika ima dugu povijest i važna je za njegovo gospodarstvo.

3.1. Meksička tradicionalna odjeća

Sl.3. Tradicionalni cvjetni uzorak

Meksička tradicionalna odjeća mješavina je domorodačkih i europskih elemenata. Još se i danas žene i muškarci u seoskim područjima Meksika odijevaju u tradicionalne nošnje. Na sjevernom dijelu meksičke države pronađeni su ostatci tkanine koji datiraju još iz 1800. g. pr. Kr. Ostatci su tkani s nitima *Urere baccifere*, vrste cvjetnice iz obitelji koprive. Na tom su području pamučne niti, koje su bile jedine dostupne od vrste mekih vlakana, koristili samo ljudi višeg staleža, plemići. Ostali su svoju odjeću tkali od grubih vlakana na ručnom tkalačkom stroju. Boje su dobivali iz prirode koristeći pigment iz povrća i minerala, stoga im je odjeća bila šarena. Ukrašavali su je perjem, školjkama te zlatnim i srebrnim nitima. U hladnijim razdobljima tkanine su tkane u kombinaciji s perjem i vunom da bi ih štitila od hladnoće. Dolaskom Španjolaca, dogodile su se promjene i u stilu odijevanja i u izradi tkanina. Novi materijali kao što su vuna i svila te izum tkalačkog stana vrlo brzo su se raširili među domorodce. Nakon revolucijskog rata došlo je do nacionalnog pokušaja stvaranja meksičkog identiteta na osnovi kulturnog nasljeđa. U većini domorodačkih zajednica tradicionalna odjeća nije krojena na europski način, već je rađena od kvadrata tkanine bogate teksture, uzorka i boja koji su bili važna značajka tog podneblja. Koristili su brokatni princip provlačenja vodoravnih niti kroz tkaninu kako bi ukrašili odjeću ornamentima. Motivi kojima su se

koristili na tradicionalnim odjevnim predmetima bili su geometrijski (dijamant, zig-zag, kvadrat, trokut, linije), cvjetni (lišće, cvijeće), životinjski (leptir, majmun, lav, konj, pas). Ilhuitl motiv je tradicionalan S-motiv koji ima još varijacija kao što su spirale, te Z i X motivi. Ženska tradicionalna garderoba sastoji se od suknje tkane na ručnom tkalačkom stroju koja je sezala sve do gležnja. Rub haljine bio je ukrašen ručno rađenom čipkom. Suknje su bile ukrašene šarenim detaljima, najčešće bogatim cvjetnim uzorcima (sl.3). Uz suknje su nosile bluze u kolonijalnom stilu. Bluze iz Meksičke doline i države Puebla imaju kockast kroj; karakteriziraju ih četvrtaste ploče ispod pazuha i četvrtasti dekoltei. Često se razlikuju po izvezenim kragnama i rukavima (sl.4). Žene su još nosile i *huipi*, dugu tuniku bez rukava. Huipi (sl.5) se tkao u tri širine, od bijelog pamučnog konca, s naizmjeničnim trakama od običnog i gaznog tkanja. Brokaste trake, rađene s crvenim i plavim pamukom, sadrže cik-cak motiv i izvezene su vodoravno po cijelom huipiju. Veći zig-zag ornament izvezen je na prsima kao dekor. Na prednjem dijelu je urezan okrugli otvor za vrat, a bočne stranice odjeće su zašivene, ostavljajući velike otvore za ruke.

Sl.4 (Tradicionalna meksička nošnja)

Sl.5 (huipi)

3.2.Simbolika pređenja i tkanja u Meksiku

Tradicionalni ženski zanati u Meksiku bili su pređenje i tkanje. Cecilia Klein se 1982. bavila odnosom simbola pređenja i tkanja. Prema njenom mišljenju muški svijet vojne i birokratske sfere dominira i ograničio je ženski pristup bogatstvu i ugledu. Simboli su pomogli definirati ženski identitet i odrediti arenu unutar koje se može pregovarati o ženskoj moći. Žene su usvojile strategiju naglašavanja izvora svoje moći u otporu prema obrascu muškog ponašanja. Ženske aktivnosti i ženski kulturni elementi bili su predmet s kojim se bavilo površno i stereotipno. Središnji Meksiko imao je dobro razvijenu industriju tkanja koja je obuhvaćala širok raspon materijala, motiva, boja, oblika i tekstilnih uzoraka. Pretkolumbijsko tkanje rađeno je na tkalačkom stanu, visoko prijenosnom uređaju, gdje je jedan kraj pričvršćen na postolje, dok je drugi kraj omotan oko tkalca koji održava napetost na osnovi pomoću svoje vlastite težine. Vlakna maguey bila su još jedan uobičajen materijal, a ovisno o korištenim vrstama i broju koraka u proizvodnji mogla su se proizvesti grube ili visoko kvalitetne niti. Dodatni materijali koji se koriste za pređenje bili su životinjska dlaka (zec i pas), perje i biljna vlakna poput mliječnih trava. Edukacija o tehnici pređenja i tkanja započela bi u ranoj dobi, dok bi još bili djeca. Primarna tkalja u kućanstvu bila je supruga koja je bila zadužena za izradu odjeće i druge tkane robe za kućanstvo. Konac su često vrtjeli drugi članovi obitelji, posebno mlade djevojke i starice, a povremeno i muškarci, ovisno o potrebama proizvodnje i krajnjoj uporabi tkanine. Osim za upotrebe kućanstva, pređenje i tkanje pružali su ženama sredstvo za sudjelovanje u tržišnom gospodarstvu. Tkanine proizvedene u kućanstvu mogle su se prodavati na tržnicama ili koristiti kao danak. Ogtrači i deke redovito su se davali kao darovi na različitim ceremonijama i bili su važno sredstvo za stjecanje društvenog statusa. Isprepletenost niti prilikom tkanja simbolično je i predstavlja život, smrt i ponovno rođenje u neprekidnom ciklusu. Kombinirani zadaci pređenja i tkanja bili su simbolični. Značenje simbola se mijenjalo ovisno o ženskom životnom ciklusu, od mlade djevoke do stare žene. Metafora neplodnosti odnosila se na ženu koja vrti konac, ali nikad nije tkala na stroju. Mitologija i simboli ženskog rodnog identiteta prenijeli su se s vjerskim uvjerenjima koja uključuju ženska božanstva kako bi stvorila aktivne društvene uloge. U pretkolumbijskom

Meksiku, religija nije bila apstraktni skup normi, već aktivan čimbenik propisivanja ponašanja. Metafore izražene u mitologiji služile su pretvaranju prirodnog u nadnaravno, stvarajući ideološku mistifikaciju rodnih odnosa i definiranje ženskog identiteta. Tri glavna božanstva povezana s pređenjem i tkanjem bili su Tlazolteotl, Xochiquetzal i Mayahuel. Ketzal ptica, dvostruki pramenovi kose, nosni ukras od zlatnog leptira i plava haljina bili su drugi vizualni načini prepoznavanja Xochiquetzal. Mayahuel je bila poznata kao Lady Maguey zbog povezanosti s biljkom agave, jednim od temeljnih elemenata meksičke kulture. Dokaz za mnoštvo simboličkih značenja vezanih za pređenje i tkanje mogu se naći u pretkolumbijskim knjigama, gdje je prisustvo vretena i vretenastih vijuga bilo karakteristično za identifikaciju ženskih božanstava. Ovo sugerira da su oružje ženskih božanstava bili isti domaći alati koji su služili za definiranje ženskog identiteta. Simbolika pređenja i tkanja služila je definiranju ženskog identiteta u smislu da je stvorila skup smislenih asocijacija koje su ujedinile žene kao interesnu skupinu. Pređenje i tkanje bile su rodno specifične aktivnosti koje su se odvijale u domaćinstvu, području u kojem je prevladavala ženska snaga. To su bili zadaci koje su prakticirale gotovo sve žene, bez obzira na životnu dob. Odnos materijala za tkanje (poput pamuka i maguey) i plodnosti dodatno pojačava koncept da je ženska moć bila usko povezana s kontrolom reprodukcije. Alati pređenja i tkanja (vretena, vitice i letvice) bili su simboli moći, žene su predstavljane u kodeksima kao božice, svećenice, žrtveni impersonatori ili smrtnici.

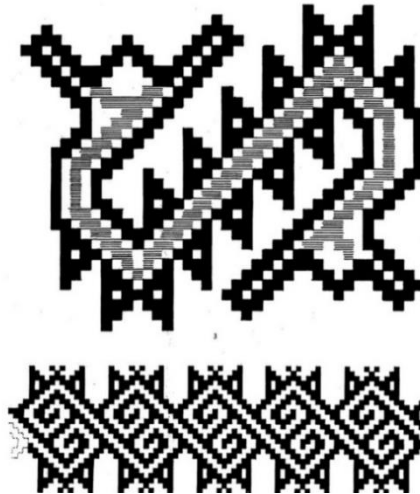
3.3.Ornamenti meksičko-indijskih narodnih nošnja

Svi narodni plesovi u Meksiku izvode se u raskošnim haljinama koje se zovu narodne nošnje. Svaka je nošnja pripadala svome području i ovisno o povijesti i tradiciji razlikuje se jedna od druge. U Meksiku postoje 64 različite domaće folklorne grupe. Većina nošnji sastoji se od istih odjevnih elemenata, ali se znatno razlikuju u načinu tkanja, boji i uzorku. Postoji više od dvjesto tradicionalnih ornamenata meksičko-indijskih nošnji koji su podijeljeni u 35 etničkih grupa. Svaka grupa pripada svom podneblju.

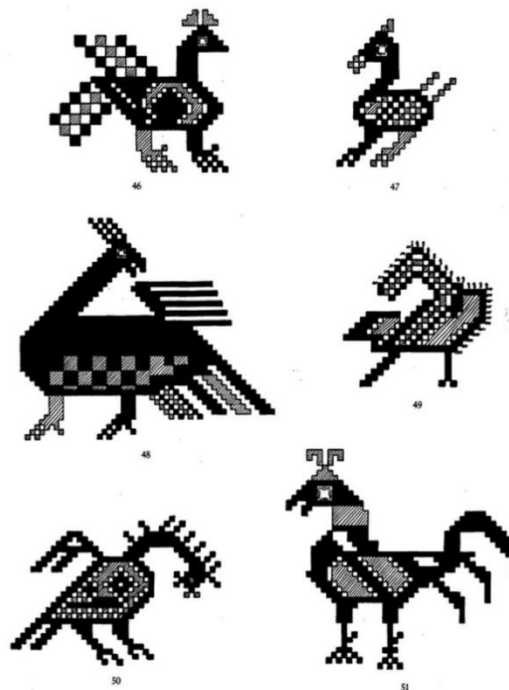
Sl.6

Uzorak plemena Tarahumata (sl.6) nastanjenom u planinama Sierra Madre u sjeverozapadnom Meksiku. Nosili su ga muškarci i žene izvezenog najčešće na šalu ili traci. Prvi uzorak ima dva lica i ornament dijamanta. Sastoji se od jedinice koju čini dijamant unutar dijamanta i nanizani su jedan do drugog te čine cjelokupan niz. Na drugoj slici nalazi se geometrijski dezen unutar zig-zag područja.

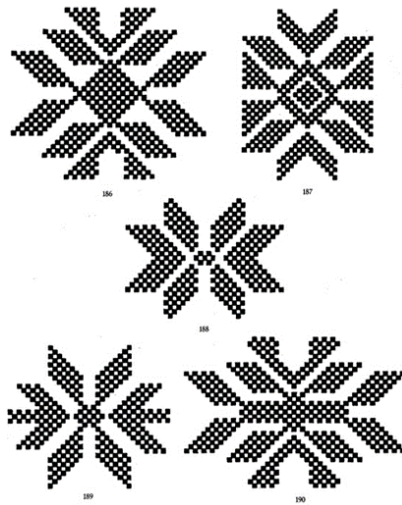
Sl.7

Ornament pimanskih naroda (sl. 7) sjevernog dijela države Jalisco u Meksiku. Nalazio se na vrlo starim ogrtačima koje su nosili žene. Gornji ornament s fotografije prikazuje dvoglavog pernatog zmaja dok se na donjem uzorku nalazi prikaz isprepletenih stepenica s nazubljenim rubom.

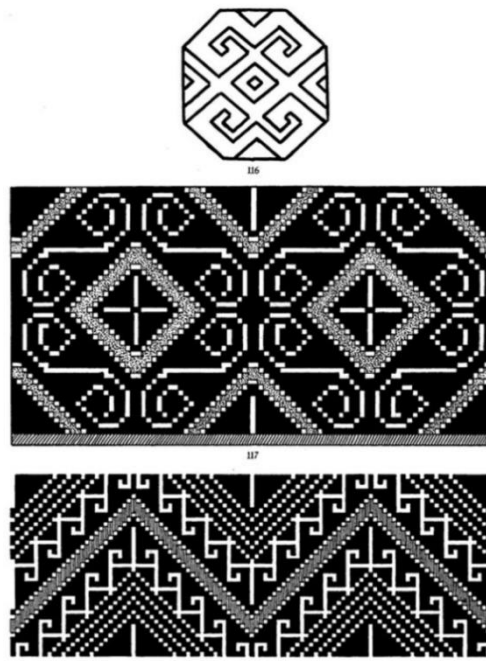
Sl.8

Ornamenti indijanskog plemena Otomi (sl.8) koje živi u centralnom Meksiku. Prikazuju razne varijacije životinjskih formi konja, ptice i pijetla. Ovi životinjski ornamenti nalazili su se na ženskim odjevnim predmetima, najčešće na ogrtaču.

Sl.9

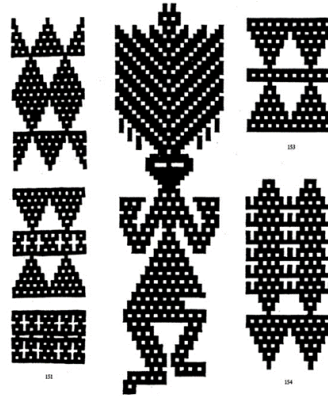
Na slici br.9 nalazi se primjer raznih varijacija stiliziranog cvjetnog ornamenta. Žene su njime ukrašavale tkanine za tunike.

Sl.10

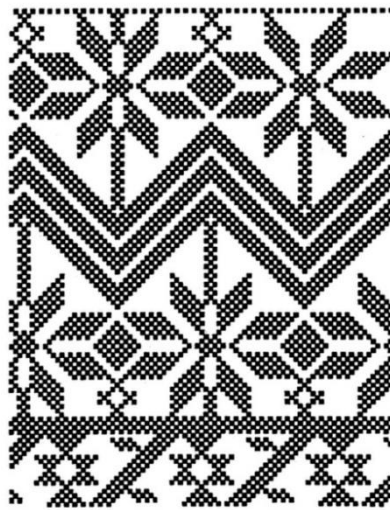
Ornament i uzorak koji pripadaju grupi indijanskog plemena Nauha u Meksiku. Gornji ornament sa slike br.10 predstavlja samostojeći dizajn s dijamantom u sredini, a nosile su ga žene izvezenog na plaštu. Središnji uzorak predstavlja stilizirani aranžman s dijamantima u sredini ukrašen S-jedinicama. Ovaj uzorak koristio se na pojasu ženske

suknje. Na donjem uzorku prikazan je zig-zag ornament sa stiliziranim kukama uz rubove.

Sl.11

Ornamenti indijanskog naroda Zapotec iz Meksika (sl.11), nastanjenog prvenstveno u južnoj Oaxaci i na prevlaci Tehuantepec. Predstavlja ljudsku figuru u haljini i nekoliko primjera geometrijskih oblika. Takvi su ornamenti bili vezeni na ženskim ogrtačima.

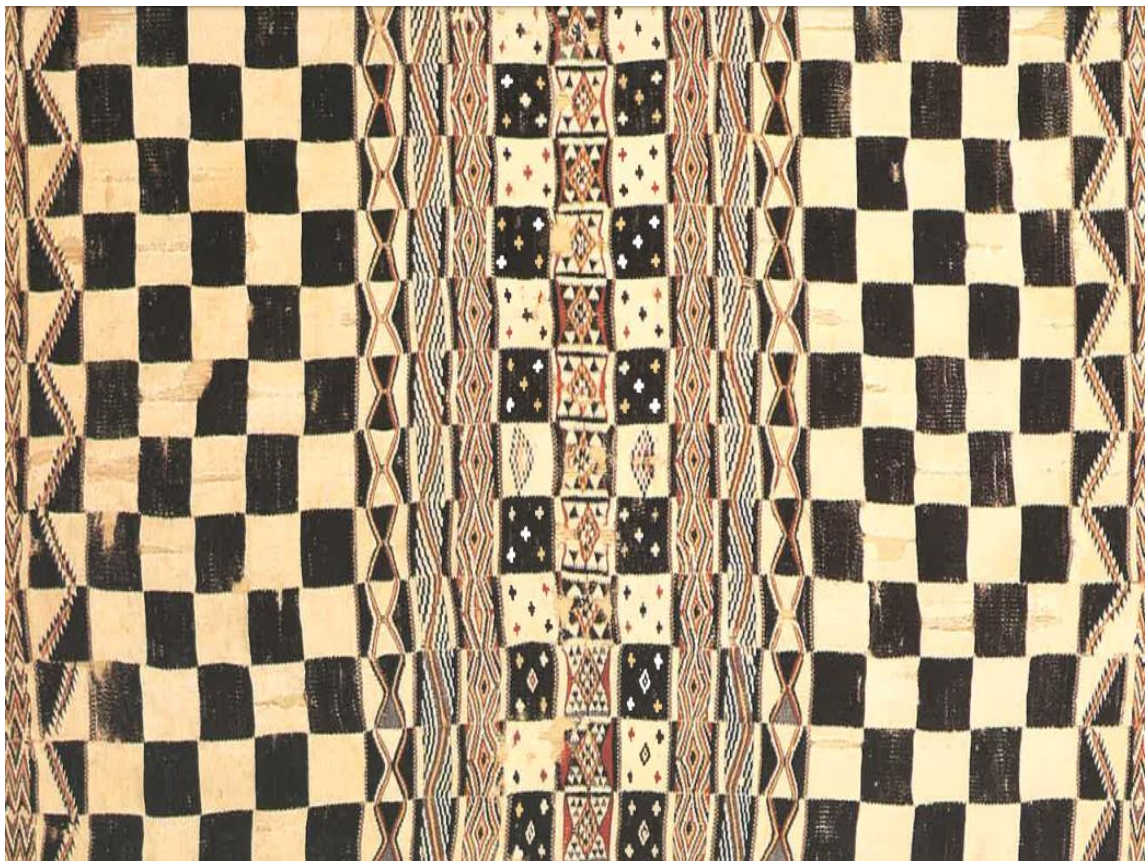
Sl.12

Na slici br.12 prikazan je uzorak koji pripada narodu Mixteco u Meksiku. Sastoji se od povezanih jedinica zig-zag linija, ornamenata stiliziranog cvijeća i geometrijskih ornamenata i zajedno tvore jednu cjelinu.

4. Afrika

Po svojoj veličini Afrika je drugi najveći kontinent na zemlji i ima čak 54 države. Stanovništvo čini oko 500 plemena i naroda. Svako važnije pleme ima svoj plemenski stil kojim se uvijek iskazuje značaj plemenske države. Zbog raznolikosti stanovništva, Afrika je kontinent bogat tekstilnim uzorcima i dezenima. Dok se tekstil u mnogim dijelovima svijeta koristi jednostavno kao odjeća, u Africi je upotreba tekstila raznolika. Upotrebljavaju ga za izradu šatora, haljina, ukrasa, pokrivača. Za njihov stil odijevanja karakteristične su lepršave haljine s bogatim vezom, šareni obojeni uzorci i otisnuti dezeni. Postoje razne tehnike kojima su se afrički narodi koristili za izradu tkanina, a one su znatno utjecale na vrstu proizvedene tkanine, uključujući upotrebu boja i način na koji se dizajn može interpretirati.

4.1. Simboli Afričkih ornamenata

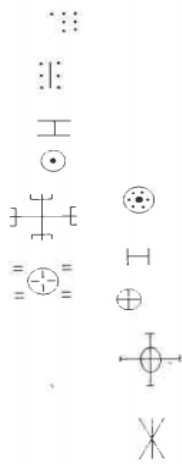
Sl.13

Svi afrički tekstilni proizvodi sadržavali su jedinstvene simbole koje su plemena međusobno raspoznavala i razlikovala. Znakovi koji su bili karakteristični za podrijetlo Berbera (sl.13) i Arapa širili su se kao grafički korpus ili izvor inspiracije za nove kompozicije. Skup uzoraka uvijek se lakše asimilira nego sama izvorišna koncepcija. Tipični su primjeri vezene haljine koje je u Kamerunu nosila viša klasa. Kada su usvajane u drugim kulturama, bile su također usvojene od više klase neislamiziranih društava. Svilena haljina proizvodnje 'haoussa' ili 'nupé' postala je nošnja nasljednika

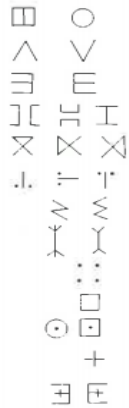
prinčeva naroda Bambara. Svi uzorci ove prestižne nošnje nisu imali religijski kontekst u muslimanskome svijetu, ali su imali poveznicu s mitovima koji govore o povijesti klana 'des Niaré' i s uspostavljanjem njihove prisutnosti. Neki od motiva su spirala reducirana krugom, forma ispod koje se manifestira zmija, krug sa šarom u sredini koja tvori krunu. Dva noža postaju dva koplja koja je Bog dao herojima s tajnom kraljevstva te ih bacio na zemlju prije dolaska u svoju palaču. Magični kvadrat (tri puta tri kvadrata) se transformira u ljestve pitona. Takva sloboda pripovijedanja je uobičajena i omogućuje razumjeti kako se motivi, u početku neodvojivi od specifičnih misaonih sustava, mogu posuđivati, a prema novim intelektualnim zahtjevima prolaze transformacije dovoljne da u potpunosti postanu originali. Fulanske ogrtače sjevernog Malija, tipične za unutarnju deltu Nigera, dobar su primjer međuprostorne faze između sjevernih produkcija. Fulani koriste berbersku kromatsku ljestvicu: bijelu, crnu, narančastu i oker žutu. Kompozicije motiva vrpce već postoje u berberskoj tapiseriji kao i podjela u vodoravnim prugama ili oblicima romba i trokuta. Važnost romba i srodnog mu lika – trokuta, u fulanskim nošnjama je nezanemariva zajednička osobina s marokanskim berberskim tkanjem. Ovo srodstvo je posebno upečatljivo ako neke tkanine iz srednjeg Atlasa smatramo Zemmourima, koji se koristi za udvostručavanje zida šatora ili za izradu razdvajanja unutar njega. Sastoje se od vodoravnih traka čiji broj i složenost omogućuju procjenu kvaliteta montaže. Rombovi i trokuti izolirani u mrežama, često ispunjeni istim motivima sa zupčastim rubovima, nalaze se u osnovi berberske ikonografije. Ne koriste ga samo Fulaniji u Maliju, nego i drugi: naravno njihovi teritorijalni susjedi, koji se nalaze u istoj sferi utjecaja (Đerma, Bambara, Kurumba, Wolof). Dvije druge grupe motiva obično se opisuju kao da potječu iz grafičkih sustava muslimanskog podrijetla. Prvi uključuje crteže krpica od bogolanskih bambara. Neki, posebno oni koji se nalaze na pokrivačima regije Belédougou sjeverno od Bamaka, mogu biti očigledni znakovi Tifinara (sl.14), koji pišu pravilno na Tamachequ jeziku Tuarega. Može se uzeti u obzir utjecaj tiffinarnog pisanja koje uključuje slova čija se grafička građa bazira na oblike kvadrata, kruga, linije i točke. Takvi motivi se nalaze u obilju dekora i bambara platna. Moguće je da su mitogrami Bambara i Dogon (sl.14) bili nadahnuti Tifinarovljevom abecedom, budući da njihovi pravopisi dijele niz stilskih osobina. Međutim, oni su se odvojili od svog modela kako bi zadovoljili radikalno različite potrebe. Drugi skup uključuje utisnute dizajne na kojima se susreću tkanine ashantija (sl.16), koji se obično nazivaju adinkra; te tkanine su pokrivala za vrijeme žalosti i izbor obrazaca je uvijek smislen, jer svaki od njih ima ime i značenje. U sjevernoj Africi, na pisanim listovima koji se koriste u proizvodnji talismana, smatra se izvorima ukrasa iz svitaka adinkra i donijeli su ga muslimani, vrlo brojni u glavnom gradu ashantija u 19. stoljeću. Štoviše, u adinkri nalazimo kompoziciju šahovnice na kojoj svaka pločica sadrži skup identičnih znakova. Među onima koji su nadahnuti muslimanskom tradicijom, nalazi se crtanje rogova ovna, životinja ritualnog žrtvovanja Tabaskija, ili preplitanje. Čak i ako je bilo posuđivanja, uzorci adinkra stvorili su mnoštvo znakova koji se ne mogu inventarizirati, a umjetnost adinkra neprestano se obnavlja. Stoga se ne može pretpostaviti da su stilovi tekstilnih ukrasa zapadne Afrike u potpunosti zaduženi za modele sa sjevera, ali su dali važan doprinos. Nove su forme i stilovi ugledali svijetlo dana. Promjenom proporcija motiva, novim kompozicijama, upotrebom asimetrije i složenosti crteža, ubacivanjem likova, životinja, afričke faune, deva, ptica i posebno gmazova kao što su kornjača, krokodil, gušter, nastali su novi testilni uzorci s novom simbolikom i porukom. Odnedavno se

pojavljaju i motivi predmeta iz svakodnevnog života kao što su škare, češljevi, tkalački strojevi, željezo, pa čak i avioni i automobili.

fig. n
DOGON

TIFINAR

BAMBARA

Sl.14

fig. l
BERBÈRE

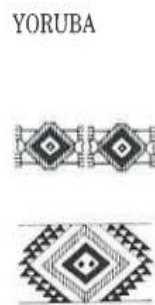

Sl.15

fig. m
DIOULA

YORUBA

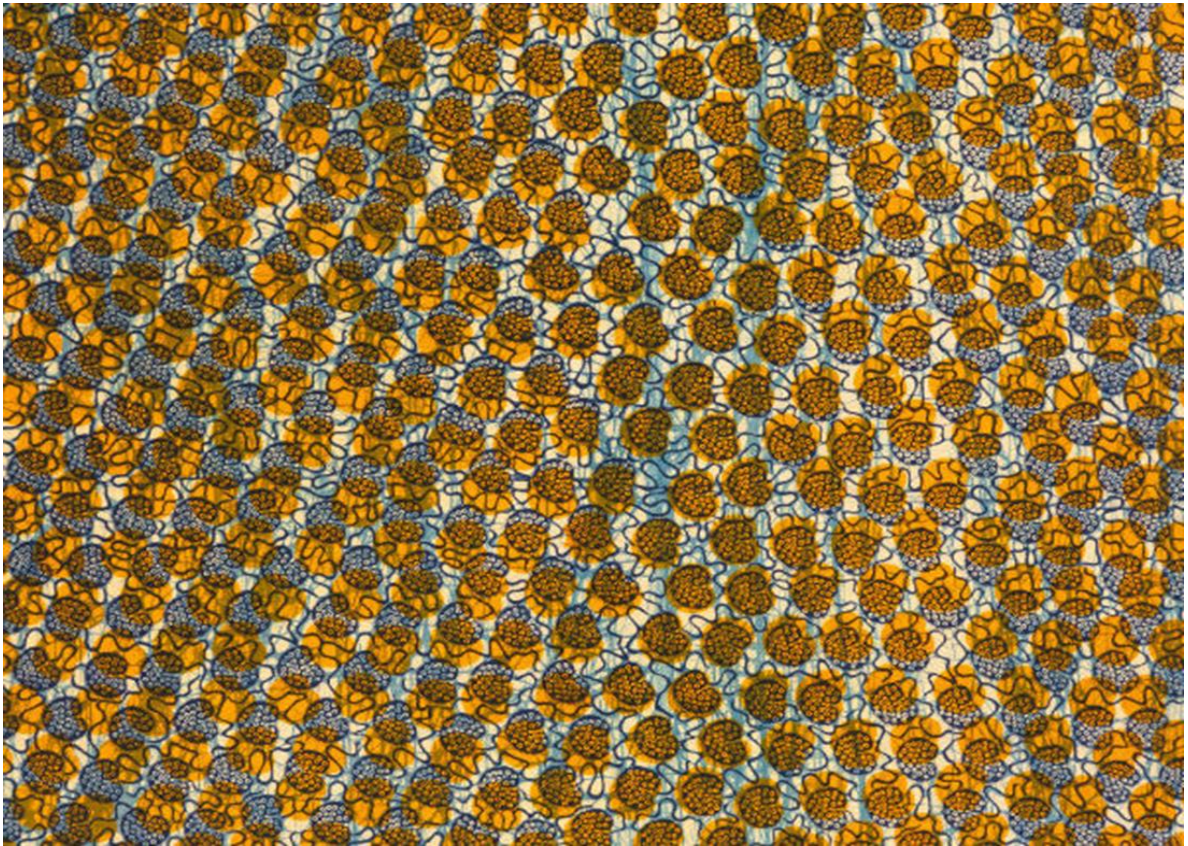

ASHANTI

Sl.16

4.2. Afrički voštani otisak

Sl.17 (Afrički voštani otisak)

Danas na tržnicama u zapadnom dijelu Afrike najzastupljeniji je tvornički tiskani tekstil. Njegova povijest i početci proizvodnje datiraju još iz razdoblja ranog 19. st. kada su engleski i nizozemski proizvođači usavršili tiskanu proizvodnju. Uzorci tiskanih tkanina koje su proizvodili i prodavali u zapadnoj Africi sadržavali su azijske replike iz prijašnjih stoljeća. U 18. st kada je nizozemska tekstilna proizvodnja bila u zastoju, Nizozemac je izmislio mehanizirani valjak za printanje koristeći tehniku koja je imitirala već postojeći azijski batik. Indonezijska metoda bojanja tkanina batikom vršila se na principu zagrijanog voska. Štapićem za batik iscrtavao se dezen na praznoj tkanini. Uranjanjem u boju dijelovi koji su bili iscrtani voskom ostaju svjetliji jer vosak ne upija boju a prodire sve do druge strane i time zaustavlja širenje boje kada se tkanina farba. Afrički narodi i tvorci tkanina preuzeli su tu tehniku i prilagodili je sebi. Nizozemska ima svoj vlastiti stil holandskog voska, dok Afrika i Kina imaju vlastite imitacije. Među zapadnim afričkim narodima vječna je rasprava od identitetu holandskog voska. Britanci su bili jako entuzijastični ne bi li zavladao afričkim tržištem u 19.st. Kako bi maksimalizirali vlastitu proizvodnju Afrikanci su izumili tkalačke strojeve i valjke te proširili paletu anilnih boja da čini njihovu odjeću šarenijom i privlačnijom. Dizajn je ugraviran na par bakrenih valjaka prije nego što se s istopljenim voskom ispisuju na obje strane tkanine. Upotrijebljeni vosak prirodni je proizvod koji dolazi od smole borove šume. Nakon toga se vosak namjerno razbija specifičnim strojevima, ovisno o željenom ishodu, poput mramoriranja i mjehurića. Industrijski strojevi za tiskanje koriste se za dodavanje čvrstih boja dizajnu prije ili nakon što se

vosak ukloni s tkanine. Ponekad se pomoću tehnike blok tiska ručno izrađuje dodatni dio dizajna. Princip blok tiska funkcionira tako da se dizajn ručno urezuje na drveni blok i potom otiskuje na tkaninu. Ovaj postupak bojenja ključan je za stvaranje izrazito prepoznatljivih i živih boja svih naših odjevnih predmeta od afričkih haljina do hlača s afričkim printom. Nakon što se otisne željeni uzorak, krpa se opere da se uklone ostatci viška boje i voska pritom pazeći da su zadovoljeni standardi postojanosti boja. Završna dorada ovisi o željenom ishodu dezena. Postoji nekoliko vrsta završetaka koji se nanose na tkaninu. Neke tkanine dosežu višu prodajnu cijenu baš zbog vrste završne dorade kojom je tkanina tretirana. Zbog načina prirodnog procesa izrade voštanog printa i nemogućnosti da se dobije jednak uzorak, dobivamo posebne i unikatne tkanine (sl.17).

4.3.Povijest Kuba tekstila

Ova vrsta tekstila pripada Kasai regiji koja se nalazi u centralnom dijelu Dominikanske republike Kongo. Riječ *kuba* ima svoje značenje i odnosi se na bacanje koplja koji su nekada bacali Kuba ratnici. Danas se taj naziv koristi za definiranje jednog od najpoznatijeg kraljevstva u centralnoj Africi, 'Kuba Kingdom'. Prema povijesnim izvorima smatra se da je kraljevstvo Kuba nastalo u 17.st. Bilo je sastavljeno od nekoliko etničkih podskupina: Payang, Bulang, Kayaveng, Bangi Maluk, Ngeende, Ngoongo i Bushoong koje je bilo glavno sjedište kralja. Uz mnoge ostale dužnosti koje je kralj Kube imao, bio je i glavni komisionar za umjetnost u cijelom kraljevstvu. Njegova odluka imala je veliki utjecaj na način odijevanja. Određivao je što će biti u trendu, a što neće. Vjerovalo se da je on imao sposobnost dati značenje dizajnu. Svi Kuba kraljevi bili su majstori svoga zanata. Na plemićkom skupu udružili bi se predstavnici svih zanatskih skupina, uključujući kovače, kipare i tkalce, i osnovali umjetničku korporativu. Ona je imala svog vođu koji je nosio titulu Nyibiin. Struktura umjetničke korporacije izvan glavnog grada Kuba kraljevstva bila je duplicirana među etničkim skupinama u svakom plemenu. Vođu odnosno Nyibiina biralo se ovisno o njegovom umjetničkom talentu i imao je važne umjetničke odgovornosti. Bio je zadužen za osiguranje visoke kvalitete Rafa vlakna, tkanje tog vlakna u plemićke tekstile, i nadgledanje produkcije žena koje su proizvodile tekstile. Postoje mnogi izvori koji govore na koji način je tehnika tkanja došla do područja kraljevine Kube. Neki od njih navode da je kralj Shamba Bokangongo između 1600. i 1620. godine narodu Kube otkrio tajne tkanja i vezenja, a točni izvori i navodi koji potvrđuju kako je nastao Kuba tekstil nisu poznati. Kralj Shamba Bolangog mnogo je putovao po kraljevstvu Kongo i regiji Kwango-Kwilu i promatrao druga plemena i njihove tehnike izrade tekstila. Smatra se da je na svojim putovanjima među Pende, Leele i Wongo naučio tehniku tkanja pa ih je prenio svome stanovništvu. Ostali izvori potkrjepljuju ovu priču objašnjavajući kako je vezena tkanina od rafije, koja je postala osnova za Kuba tekstil, nastala u regiji Kwango prije nego što se proširila na kraljevstva Kongo i Kubu u 17. ili 18. stoljeću. Autori, poput Georgea Meuranta, otkrili su izvanredne sličnosti između Kongo i Kuba tekstila iz tog razdoblja. Pravolinijski dizajni bili su među najstarijim motivima obje kulture, a tehnika koju su obje koristile bila je gotovo identična. Druga priča govori o mladoj ženi koja je napravila plesnu suknju od rafije da bi nastupila na ceremoniji u kraljevskom dvoru. Kralj je bio toliko impresioniran njenom tehnikom da ju je čak oženio i popularizirao njen izum. Prema toj priči nastaje tvrdnja da je tkanje

ipak bilo lokalni izum Kuba kraljevstva. Poteškoće koje su dovele do nesigurnih izvora i informacija o nastajanju tkanja djelomično su nastale zbog toga što je Kuba prije 300.g bila zabranjeno mjesto i kraljevina je bila potpuno izolirana od utjecaja izvan Afrike. Međutim, dolazak europskih kolonista naglo je zaustavio izolaciju. Već 1890. Kuba tekstil počeo se pojavljivati u poznatim kućama u Belgiji, Francuskoj, Engleskoj, Španjolskoj, Portugalu i Njemačkoj. Prvi tekstili postali su poznati pod nazivom "Kasai baršun". Izvori pokazuju da su tkanine bile potpuno izvezene. Fascinacija Kuba dizajnom nastavila se tijekom čitavog kolonijalnog razdoblja. Kostimirane ceremonije nastavile su se diljem Kube i nakon dolaska europskih kolonista. Za vrijeme festivala i ceremonija muškarci i žene nosili su odjeću od rafije zvanu Ntshak. Riječ Ntshak potječe od riječi *enzaka* koji kasnije postaje sinonimom za ženski odjevni predmet, suknju. S vremenom je Kuba poboljšala svoju tehniku tkanja dodavanjem crvene boje, koja je postala boja kraljevskog tekstila, dok je bijela boja označavala plemstvo. Pri procesu izrade tekstila svaki je kralj nastojao dokazati svoj talent stvarajući originalan dizajn, koji je dodan na repertoar dekorativnih kraljevskih elemenata.

4.4.Ukrasi na Kuba tekstilu

Kuba tekstil šivale su i dizajnirale žene na temelju vlastitih ideja i sjećanja. Njihov zadatak je bio da proizvoljno formiraju linije, boje i oblike da bi dobile prepoznatljiv i unikatan izgled tekstila karakterističan za Kubu. Važnu ulogu imao je odabir boja kako bi geometrijski oblici došli više do izražaja. Na njihovim tekstilima vidljiv je utjecaj raznih etičkih karaktera koji su bili rasprostranjeni po Kuba kraljevstvu. U Kuba tekstilu prevladava ravnoteža, dok u Kasai baršunu vladaju nepravilnosti i improvizacije. Kuba dizajn imao je simboličko značenje koje je mogao iščitati samo onaj koji je znao što promatra. Takvi simboli koji su imali poruku nisu se nalazili samo u kubanskom tekstilu, nego i u arhitekturi, maskama, skulpturama i svakodnevnim predmetima. Postoji više stotina motiva kojima su se umjetnici koristili za likovno ukrašavanje, a svaki od njih ima svoje ime. Tijekom svojih istraživanja Joseph Cornet i Emile Torday otkrili su imena više od dvjesto motiva koji su se nalazili na Kuba tekstilu. Motivi su pretežito bili apstraktni i geometrijski. Najučestaliji motivi su inspirirani prirodom, pletarskim radovima, dijelovima životinjskog tijela i motivima posuđenim iz košarstva uključujući i geometrijski dizajn s prepletima i paralelnim linijama. Najpopularniji motivi iz prirode bili su: antilope (mbeem or bambi), sunce (Itaang), kornjače (Iyul) i krokodilova leđa (bisha kota). Postoje i mnogi mitološki motivi koji su se odnosili na priče o Woothu, kulturnom heroju Kraljevstva. Smatra se da su se varijacije geometrijskih oblika križeva, prepleta kvadrata i četverokuta, odnosili baš na njega. Još jedan motiv proizlazi iz legende Mikope nogma što znači „bubnjevi Mikope“. Značenje Kuba motiva nije apsolutno predodređeno, svaki motiv može imati drugačije značenje kada se međusobno kombinira s ostalim motivima.

4.5. Kasai baršun

Ova vrsta tkanine jedna je od najpoznatijih u Kuba kraljevstvu. Za izradu kvalitetne verzije ovog baršuna ponekad je potrebno po više od mjesec dana rada. Postupak izrade započinje polaganjem veza na osnovnu kvadratnu tkaninu od rafije. Tkalac provuče nit rafije kroz iglu te potom prolazi kroz tkaninu ispod osnovine i potkine niti. Nit koja ostane na kraju reže se malim nožem da bude manje vidljiva. Taj postupak se ponavlja dok linearan blok iste boje ne bude dovršen. Rad je završen kada je cijela tkanina prekrivena vezom. Kombinacijom obojenih blokova u preplete i čvorove dobivamo valoviti dizajn. Prilikom nastajanja uzorka tkalac nema unaprijed pripremljenu skicu i plan kako će tkanina izgledati na kraju, već se koristi svojom maštom i improvizacijom prethodno korištenih ornamenata iz regije. Glavna karakteristika Kasai baršuna je improvizacija (sl.18). Jedina osoba koja može objasniti što nastali motivi znače i kakvu poruku nose uzorci jest samo autor. Završena tkanina Kasai baršuna nalikuje gusto izvezenim pravokutnicima veličine 45 – 60 cm. Iako je ta tkanina najčešće opisivana kao jednobojna, stroga i suptilna, ona ipak ima snažan utjecaj na gledatelja. Najčešće prikazani motivi bili su meandri, prepleti, krugovi i pravokutnici. Kasai baršun izvorno su koristili kao valutu kojom su seljani plaćali kralju i bili su vrijedan proizvod za trgovinu i razmjenu. Koristili su se još za dekoraciju kraljevskog dvora, za ukrašavanje zidova i prekrivanje kraljevskog trona. U 19. stoljeću kolonijalni su agenti i misionari koji su došli u Kuba kraljevstvo bili oduševljeni Kasai baršunom. Poticali su žene da proizvode takvu odjeću za katoličke misionare i uređivali su interijere europskih kuća tekstilom.

Sl.18 (primjeri Kasai baršuna)

4.6. Aplicirane i obrnuto aplicirane tkanine

Ova vrsta tkanina u Kuba kraljevstvu jedna je od najpopularnijih. Za izradu koriste se šablone po kojima se izrezuju oblici s tkanine žarkih boja i apliciraju se na tkanine druge boje. Dobivena tkanina s dezenima prišiva se preko još jedne tkanine. Elementi i motivi koji mogu biti zašiveni na tkaninu su smeđi i crni na crnoj pozadini, crveni ili žuti na crvenoj ili žutoj pozadini. Umjetnik ima potpunu slobodu odabrati i stvoriti uzorke i kombinacije. Kolekcionari diljem Europe i Amerike primijetili su sličnosti između motiva s Kuba aplikacije i Matissovih plesnih motiva. Postoji i stara fotografija koja prikazuje Matisa okruženog Kuba tekstilima u svojoj sobi.

Sl.19

Sl.20

4.7. Vezene tkanine

Natshak je vrsta plesne haljine Kubanskog kraljevstva pri čijoj se izradi koristila vezena tkanina. Nosile su ih žene za vrijeme ceremonijalnih plesova i za ukrašavanje unutrašnjosti lijesa. Nitšaka tkanine duge 10 metara omatale su se oko tijela da se stvori voluminoznost. Svaka tkanina imala je svoje ime ovisno o nacrtu veza. Muške suknje su poznate po nazivima Elamba i Mapel. Ženske suknje su bile Ntshakishyeen, Ntshakakot, Ntshakabun, Ntshakadyeeng, Ntsakabuin, Musese, Itondlo...

Sl.21 (primjer vezene tkanine)

4.8. Patchwork tkanine

Jedna od najkompleksnijih vrsta Kuba tekstila bile su *patchwork* tkanine. Kombinacije više različitih tehnika nalazile su se na jednoj tkanini. Proces izrade bio je složeniji nego kod svih prijašnjih vrsta tkanina. Na osnovnu tkaninu prišivali su se vezeni kvadrati ili pravokutnici rafija tkanine. Hems ili francuski rubnici rađeni su rezanjem i uklanjanjem područja s osnovnog platna, zatim ukrašavanjem komada koji je odrezan, nakon čega bi ga ponovno zašili na prednjoj ili stražnjoj površini osnovne tkanine. Umjetnici koji su kreirali patchwork tkanine koristili su naizmjenično komade crne ili smeđe tkanine, kao i komade sa žutim ili crvenim tonom. Ponekad su komadi tkanine bili vezeni s mnoštvo simetričnih cvjetnih motiva ili obrubljeni s raznim motivima. Kako bi istakli bogatstvo, kralj i plemstvo nosili su patchwork tkanine ukrašene Kauri školjkicama. Ntshakishyeen su suknje od patchwork tkanina koje su se radile od rafije i kore. Na nekima je u sredini bila rafija, a rubovi su bili od kore ili obrnuto.

Sl.22

5. Indija

Indija je država koja se nalazi u južnoj Aziji. Ističe se svojom bogatom kulturom i duhovnim nasljeđem, kojima već godinama inspirira i privlači brojne turiste, umjetnike, znanstvenike i one s duhovnim nagnućima. Na njenom su području nastale tri velike svjetske religije, hinduizam, budizam i sikhizam. Karakteristike po kojima raspoznavamo indijsku odjeću su raskošni materijali prepuni ukrasa i tradicionalnih elemenata.

5.1. Tradicionalna indijska odjeća

Sl.23 (Indijska odjeća)

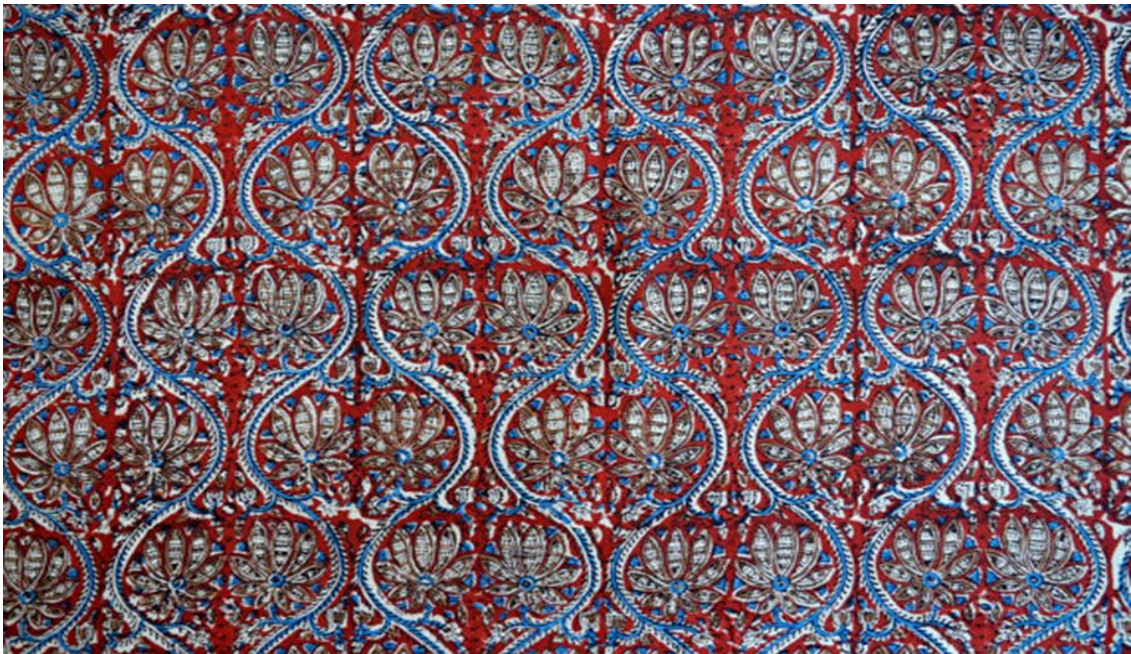
Odjeća Indijaca varira ovisno o regiji. Na sjeveru, zapadu ili jugu Indije mnogo je različitih tradicija koje utječu na odjeću i ukrašavanje kostima. Zbog njihove kulture preporučeno je pratiti osnove njihova načina odijevanja koji podrazumijevaju pokrivena ramena i ruke do lakta, trbuh, dekolte i noge. Tekstilna umjetnost u Indiji vrlo je stara. Ručna i ručno tkanina proizvodnja tekstila započela je u najranije dane indijske civilizacije. Arheološka istraživanja su otkrila da su ljudi iz civilizacije Harrapan poznavali pređenje i tkanje pamuka još prije četiri tisuće godina. Tradicionalni ženski kostim iz Indije bio je *sari*, koji žene nose još i danas. Sari je komad prirodne tkanine dužine 4 – 10 metara, koji se omota oko tijela na više od osamdeset načina. Izrađivao se od prirodnih vlakana skupocjene svile ili pamuka. Žene su ga nosile u svečanim prigodama. Sari se izrađivao u različitim teksturama i bojama, a po uzorku se mogao prepoznati status žene, kojoj klasi pripada ili je li udana. Ornament je bio važan dio sarija jer je svaki nosio određeno značenje. Crveni sari ukrašen zlatnim vezom nosile su udane žene, a udovice su u znak žalosti nosile bijeli bez ukrasa i detalja. Osim sarija

žene su nosile i *lehenga*, dugačku haljinu s naborima i *lehenga-choli* uz koji su nosili *duppat*. Vrsta širokih hlača skupljenih oko gležnjeva naziva se *shalvar*, a hlače široke u bokovima a skupljene u gležnjevima *churidar*. U mušku tradicionalnu nošnju spada *dhoti*, bijela tkanina dugačka od dva do pet metara; motao se oko bokova, a jedan je kraj prolazio kroz noge; služio je kao neka vrsta širokih hlača. Gornji odjevni predmet bile su košulje s pojasom, ogrtačima ili plaštom. S vremenom u muškom odijevanju pojavili su se *kaftani* i hlače. Još jedna vrsta suknje koju su muškarci u Indiji nosili zvala se *sarong*. Način na koji se nosio karakterističan je za njihovo odijevanje koje najčešće podrazumijeva ugodne i udobne tkanine koje se omataju oko tijela. Sarong se također omatao oko struka i padao je do koljena. Nisu samo muškarci nosili taj komad odjeće nego i žene, ali postojala je razlika u načinu zamatanja. Žene su sarong omatale oko grudi. Kao pokrivala za glavu muškarci su nosili turbane – tkaninu omotanu oko glave, za ljetnih vrućina znali su namakati u vodu da ih štiti od sunca. Turbani se nose još i danas. Stvaranje i razvoj tekstila u Indiji ima pretpovijesno podrijetlo. Tekstil su proizvodili još u antičkim vremenima. Danas, nažalost, postoji sve manje starih dizajna, a razlog tomu je što se tkanina proizvodi radi potrošnje a ne kao umjetnička vrsta. Rani stilovi seoske nošnje kao što su vezeni, obojani i tiskani tekstili, mogu se opisati kao izvorna tradicionalna umjetnost u pravom smislu te riječi. Kako je vrijeme prolazilo, kulturna izoliranost većine sela smanjivala se proporcionalno s njihovim rastućim kontaktima s gradovima, a posljedično i kulturom velikih hramskih kompleksa i kraljevskih dvorova koji su tada predstavljali prevladavajuću fazu indijske visoke umjetnosti. Ni jedan aspekt seoske kulture ili plemenskog života nije ostao netaknut u pogledu kulturne razmjene i utjecaja jednih na druge. Drugi karakteristični faktor, koji je igrao podjednako važnu ulogu u povijesti dekorativnog dizajna u Indiji tijekom nekoliko tisuća godina razvoja, jest geografski položaj te zemlje. U kulturnom i povijesnom smislu Indija predstavlja ogroman potkontinent snažno suprotstavljenih fizičkih karakteristika i odgovarajućih varijacija klime, agronomskih mogućnosti i potencijala naseljavanja. Tisuće kilometara razdvaja Himalaju na krajnjem sjeveru od Kanya Kumari, najjužnijeg vrha potkontinenta, koji bočno presijecaju velike rijeke, od kojih većina teče od zapada do istoka zemlje. Planinskim lancima podijeljen je na sjevernu i južnu zonu. Sjeveru daje obilježje rijeka Ganges i prostrana ravnica koju tvori ta rijeka, dok je jug podijeljen uzdužno planinskim predjelima. Ipak, fizičke prepreke koje stvaraju planine i mora u velikoj su mjeri očuvale indijsko zemljopisno jedinstvo i cjelovitost. U usporedbi sa susjednim zemljama, ona je stekla relativno stabilnu i neovisnu civilizaciju zahvaljujući pet tisuća godina gradskog kulturnog razvoja od Harappanovog razdoblja i beskonačno dužeg vremena koje je proteklo od kulturnih faza paleolitika, mezolitika i neolitika. S druge strane, na indijskom potkontinentu došlo je do uspona određenih pokrajina i država, od kojih svaka ima svoju kulturnu povijest i specifične karakteristike. Stoljećima su se indijski tekstilci divili zbog svojih velikih estetskih i funkcionalnih kvaliteta. U stara vremena, dizajneri u Indiji pripadali su raznim regionalnim školama širom zemlje. Njihovi fini kreativni instinkti i iznimna vještina dali su indijanskom tekstilu izuzetnu ljepotu. Studij indijskog tekstila i nošnji zasebna je disciplina. Tu se ne radi samo o stvaranju i kopiranju uzoraka koje dizajner stvori već o samom konceptu uzorka. Osoba koja se bavi dekorativnim dizajnom mora stvoriti bitni element za njihov uspjeh, a to je moguće samo kada u svojoj proizvodnji usvoji originalan dizajn

5.2. Indijski blok tisak

Tiskanje tkanina pomoću drevnog bloka odavno je jedan od zanimljivijih načina ukrašavanja tkanina u Indiji. Svaka regija ima veliki izbor uzoraka, kombinacija boja i stila s jedinstvenim karakteristikama, a pod utjecajem religije, načina života, emocionalnih trendova i prirode. Počevši od sjevernog dijela Indije, imamo otiske iz podneblja Jammu, napravljene na raznim vrstama tkanine. Popularni su motivi češera, cvijeća, pupova i lišća, rađeni na poluteškoj pamučnoj tkanini u ugodnim bojama. U državi Amritsar Punjab su printani sariji postali poznati zbog ljepote zanatske izrade u kojoj su otisci usko i lijepo usklađeni u cvjetnim motivima, motivima listova i geometrijskog dizajna koji u potpunosti prekrivaju površinu materijala dajući materijalu sarija izgled poput brokata. Južno od Indije, u Andhara Pradesh-u, nalaze se lijepi sariji i druge lagane pamučne tkanine koje su ukrašene složenim motivima. Često se ponavljaju motivi stabla života, cvjetni aranžamni raspoređeni dijagonalno, paunovi, nekoliko vrsta ptica, ljudske figure i geometrijski oblici. Prizori iz mitologije prikazani su najrealnije i kolorističnije.

5.3 Kalamkari

Sl.24 (Kalamkari)

Kalamkari je vrsta pamučnog ili ručno tiskanog tekstila. Kalamkari se odnosi na drevni stil ručnog oslikavanja tamarindskom olovkom, koristeći prirodne boje. Riječ kalamkari potječe od riječi *kalam*, što znači olovka, i *kari* koja se odnosi na zanatstvo. Motivi crtani u ovoj drevnoj umjetnosti kalamkari uključuju cvijeće, paunove, božanske likove iz Ramayana i Mahabharata. Kalamakari je rođen iz umjetnosti pripovijedanja. Naime, u stara vremena ljudi su putovali od sela do sela i pričali priče, a onda su počeli priče crtati na platnu. Tako se rodila umjetnost kalamkari. Ova se umjetnost prvenstveno koristi za izradu kalamkarskih sarija. Tijekom Mughal ere kalamkari umjetnost dobiva

svoje priznanje. Kalamkari je vrlo detaljna i komplicirana slika koja rezultira lijepim i elegantnim dizajnom. Dizajn i boje kalamkarija vrlo su živopisne i svijetle. Dizajn kalamkarija crta se uglavnom rukom, pomoću olovke, a puni se zemljanim bojama poput senfa, indiga, rđe, zelene i crne. Kalamkari koristi prirodne boje koje se ekstrahiraju miješanjem gura, metalnog praha i vode; a koristi se za ocrtavanje skica. *Gur (jaggery)* prirodni je proizvod šećerne trske. U nerafiniranijem je obliku od šećera. To je smeđa sirova masa saharoze koja dobiva boju zbog ostalih elemenata koji se nalaze u koncentraciji, poput drvnog pepela i bagase (otpadaka u preradi šećerne trske). Jaggery se obično proizvodi od dva proizvoda – šećerne trske i datulja. Za izradu prirodnih boja za tkanine kalamkari, kao i za obradu tkanine, koristi se i aluminij. Aluminij osigurava stabilnost boje u tkanini. Ova tkanina ima karakterističan sjaj jer je natopljena smolom i kravljim mlijekom. Različiti učinci na tkaninu kalamkari postižu se korištenjem kravljeg gnoja, sjemenki, usitnjenog cvijeća i različitih sorti biljaka. Nakon svakog pojedinačnog nanošenja boje na tkaninu kalamkari, potrebno ju je obojati radi boljih rezultata. Umjetnost kalamkari, prikazuje Budu i budističke oblike umjetnosti. U Indiji se mnogo ljudi bavi izradom ručnih sarija; a kalamkari je jedno takvo ručno djelo za koje neophodno umjetnici talent, predanost i ljubav prema slikanju. Postupak izrade tkanine kalamkari uključuje 23 koraka, između ostalih, izbjeljivanje tkanine, omekšavanje, sušenje na suncu, pripremu prirodnih boja i pranje. Čitav je postupak zamršen i zahtijeva precizno oko. Za izradu kalamkarija koristi se najvećma pamučna tkanina, ali može se koristiti i svilena tkanina. Tkanina kalamkari najprije se tretira otopinom kravljeg gnoja i izbjeljivača. Nakon što se tkanina drži u ovoj otopini, ona dobiva ujednačenu bijelu boju. Da se izbjegne mrlja boja na tkanini, umoči se i u mješavinu bivoljeg mlijeka i milobalansa. Zatim se tkanina ispere dvadeset puta i osuši na suncu. Nakon toga, tkanina je spremna za ispis. Dizajn se zatim ručno oslikava na tkanini, sa sitnim detaljima i prirodnim bojama.

5.4. Tanjore

Sl.25 (Tanjore)

Tanjore su ukrašena platna. Tehniku otpornog bojenja kombinirali su sa zlatnim brokadiranjem koje je dolazilo iz Tamilandu-a, a koji su izrađivali ove atraktivne uzorke. Tkani uzorak bio je osnova za dizajn, a motivi su bili drveće, cvijeće i lišće koji su činili žarišta obojenih uzoraka. Dizajne su slobodno crtali otpornim voskom, koristeći kalam, i bili su obojani crveno i crno. Od uranjanja u kupku crvene boje zlatni brokat poprimio bi bogat ton.

5.5. Farrukhabad

Sl.26 (Farrukhabad)

Farrukhabad je bio poznat po svom tiskanju na platnu i radu na *zardozi* vezariji. Najčešće su ukrašavani pamučni prekrivači za krevet i šalovi. Šalovi su imali hrabre dizajne koji prikazuju stablo života ili lišće sa širokim obrubima koje su ispunjeni masom cvijeća. Tu su motivi – mango, kruška, lišće i pupoljci u nijansama crvene, narančaste i plave boje, te boje šafrana i hrđe na bijeloj ili krem tkanini. *Zardozi* dolazi od dvije perzijske riječi: *zar* ili *zarin* što znači zlato i *dozi* što znači šivati. *Zardozi* je vrsta teškog i razrađenog metala za vez na osnovi svile, satena ili baršuna. To je dalje i primarna industrija Farrukhabada. *Zardosi* vez iz Farrukhabada izvozi se na mnoga međunarodna tržišta u Europi, Sjevernoj Americi i Bliskom Istoku. Zapadni Bengal je poznat po kremastim, senf-žutim ili bijelim tkaninama i sarijima s uzorcima manga, jasmína, cvijeća. Obojene kombinacije su prepoznatljive zbog spajanja blagih nijansi. U saveznoj državi Bihar je poznato tiskanje na kreton (franc. *cretonne*, ime jednog sela na sjeveru Francuske, u gornjoj Normandiji). To je tkanina posebnog izgleda i razmjerno je kruta na opip, a zbog apreture nanese na lice tkanine. Bijeli ili pastelni materijali su podloga za tiskanje na drvenim blokovima, sa uzorcima krugova, prugica, cvjetnih uzoraka, stiliziranih ptica, cvijećem lotosa. Boje su tamnije ili kontrastne, sa sukladnim obrubom.

5.6. Bhuj i Anjar

Sl.27 (Bhuj) dovre

Bhuj, grad okružen niskim brežuljcima, stoljećima je bio glavni grad maloga, ali prosperitetnog kraljevstva centralne indijske pokrajine Kutch. Pod neumoljivim suncem djeluje bezbojno. Ali izgled, kao što znamo, može biti obmanjujući. Kutch je dom jedne od najživopisnijih indijskih kultura. Bhuj je povijesno središte trgovine tekstilom. Nomadi putuju kroz Bhuj stotinama godina zaustavljajući se da bi razmijenili i prodali svoje šarene plemenske robe. Od ručno vezanih zrcala, do vrlo složenog bloka tkanina s uzorkom rukom ispisanih rukotvorina, svega ima u sadašnjem suvremenom Bhuju. Tiskani radovi uglavnom cvjetnog stila najvjerojatnije su razvijeni u kasnijem srednjovjekovnom razdoblju. Zanat se prakticira u malim radionicama u Bhuju i Anjari, u distinktivnom stilu raskošnog cvjetnog ornamenta koji odiše niskim reljefom, a pokriva cjelokupnu odjeću, teče u stilu, ali u potpunosti je kontroliran u cjelokupnom dizajnu. Ovi su otisci rađeni na profesionalnim dizajnerima poznatim kao chipas, a sve za dame i aristokrate dvora u Bhuju. U Gujaratu se često vide razni motivi poput cvijeća, papiga, paunova, konja, slonova, ljudskih figura i lutki. Kutch u Gujaratu proizvodi crni sari lijepo oživljen s višestrukim otiscima i crvenim i zlatno-žutim ili bijelim cvjetovima na površini. Baroda ima sarije u tamno zelenoj, plavoj ili crnoj ukrašenoj blijedim cvjetovima. Tiskani tekstil Gujarata vrlo je fin. Cik-cak i sitno cvijeće glavni su uzorci tiskani drvenim blokovima.

5.7. Sanager i Bagru

Sl.28 (Bagru)

Tiskanje na drveni blok odavno je jedan od zanimljivih načina ukrašavanja tkanina u Indiji; svaka regija ima izbor uzoraka, kombinacija boja i stila s jedinstvenim karakteristikama, a pod utjecajem religije, načina života, emocionalnih trendova i prirode. Rajasthan je bio poznat po umjetnosti tiska na platnu i bonanza tkaninama. U Jaipuru je najpoznatije središte Sanganer, gdje su mnogi prekrasni dizajni ispisani na finom pamučnom materijalu. Ukrašavali su tkanine s cvjetnim i voćnim uzorcima pastelnih nijansi s dijagonalnim linijama, motivima ruže, ljiljana, irisa i manga. Sanganer je poznat i po svojim šalovima ugljeno-crne boje, obrubljen žutom ili crvenom bojom i djelovima cvjetnih skupina. Iz Ajmere dolaze materijali pastelne ili krem boje prekrivene prozirnim cvjetnim dizajnom, a dodatnu ljepotu daju motivi istaknuti u tamnijoj nijansi s dodirima ružičaste i crvene boje. Sari su dizajnirani u kombinaciji arhajskih motiva i cvjetnih motiva. Udaipur je poznat po svojim materijalima koji su posebno izrađeni za nošenje oko struka i za turbane. Materijali su fini i u nježnim tonovima boje lososa ili bijele, s uzorcima sa printom cvijeća, listova i krugova.

5.8. Suvremeni ornamenti indijskog dizajna

Sl. 29

Tekstilni uzorci koji su nastali u skladu sa svojim vremenom vrlo su privlačni Ali, gledajući s današnje perspektive, vrlo je malo potpuno novih i inovativnih uzoraka. Veliki doprinos tradicionalnog dizajna ostavio je svoj trag. Neki dizajni su nažalost propali jer nisu očuvani ili inovativno obnovljeni. Zbog takve činjenice, tradicionalna tekstilna umjetnost je u opadanju. Prema potrebi današnjih potrošača, došlo je do pojednostavljenja ukrašavanja i promjene stila i dizajna. Tradicionalna nošnja i tekstili Indije najbogatiji su izvor ukrasnih dizajna u cijelom svijetu. Suvremeni indijski dizajneri zbog svoje kulturne tradicije i tekstilnog bogatstva imaju veliku prednost u tekstilnom i modnom dizajnu.

5.8.1. Cvjetni uzorci

Cvjetni uzorci su najpopularniji oblik ukrašavanja u svijetu tekstilne industrije i najučestaliji tekstilni dezen primijenjen na nekoj vrsti odjeće. Cvjetna kategorija uključuje sve skupine cvijeća, ali i pšenicu, razno lišće i trave. Svi cvjetovi u cvjetnim dizajnama u određenoj su mjeri apstrahirani od prirode. Cvjetni i biljni motivi dizajnerima nude neograničeni domet. Priroda je doista obdarila cvijeće višestrukim oblicima, strukturama i lijepim, nezamislivim bojama. Za savršen cvjetni uzorak prirodni oblici moraju biti pažljivo razvijeni kako bi poprimili oblik dizajniranih

cvjetnih jedinica, zadržavajući ipak svoj identitet. Količina detalja koja se može koristiti u cvjetnom dizajnu ovisi o kvaliteti tkanine, tehnici izrade i broju boja koje se koriste. Simetrični prikazi prirodnih objekata u uzorku i njihova izmjena postali su dugogodišnjom praksom ukrašavanja za indijske dizajnere. Ako lišće i cvjetovi biljke nisu pravilno uravnoteženi, dodaju se drugi elementi kako bi se dobila simetrija. Iris, lotos, ruža, indijske krizanteme i hibiskus često se koriste kao cvjetni motivi u tekstu. Iako veći cvjetni motivi nude bolju priliku za detaljnije predstavljanje prirodnih karakteristika cvijeća, obično su se izmjenjivali konvencionalni mali cvjetni motivi. Takav sastav, bilo u količini boja ili u šavovima, zahtijevao je nekoliko zakrivljenih linija bez ikakvog pokušaja prevrtanja i sjenčanja, da bi se pružilo istinsko obilježje poznatim cvjetovima poput lotosa i irisa, koji su očigledni i bez pažljive primjene vještine ili tehnike. Najjednostavniji cvjetni motiv bio je mali krug ili točka s kratkim linijama na svim stranama. Predstavljao je cvijet bakule (*Mimusops elengi*), ali stvarni oblici cvjetova s dobro definiranim laticama su gulchandni (*Tabernaemontana citriolia*), harsingar (*Nyctanthes arbor-tristis*) i drugi popularni autohtoni cvjetovi.

5.8.2 Geometrijski dezeni

Izvedeni iz bilo kojeg geometrijskog oblika, geometrijski uzorci su nakon cvjetnog najraširenija vrsta dizajna. Geometrijski uzorak može sadržavati jednostavno raspoređene linije ili jednu osnovnu boju. Dizajn nazvati "geometrijskim" znači koristiti vokabular tekstilne industrije; u stvari, svi su krugovi, kvadrati i trokuti geometrije, kao što su spirale, zvijezde i točkice. 'Geometrijski' je apstraktni ili nereprezentativni motiv, oblik koji nije slika nečega u stvarnom svijetu. Geometrijski je zapravo stilizirani iris, ali se razlikuje od oblika cvijeta. Stoljećima su uspoređivali geometrijske uzorke s asocijacijama. Najpoznatiji geometrijski motiv je krug. U svijetu tekstila apstrakcija je oduvijek prisutna jer dizajner zna da je apstrakcija sama po sebi dekorativna. Različita simbolička značenja geometrijskih motiva često su zastarjela i većina ljudi vjerojatno nije svjesna tih značenja dok gledaju u tkaninu. Ipak ti motivi i dalje privlače pažnju. Oni izazivaju neki osjećaj poznanstva, neko kulturno pamćenje koje se ne mora artikulirati da bi bilo učinkovito.

6. Tekstilni i modni suvremeni dizajneri

6.1. Pineda Covalin

Sl.30

Pineda Covalin je modna tvrtka koja je 1996. godine osnovana u Meksiku. Osnivači brenda su industrijski dizajner Ricardo Covalín i tekstilna i modna dizajnerica Cristina Pineda. Na samom početku, da bi si osigurali potrebne financije za modne projekte, su tražili su od svoje obitelji zajam, a potom su krenuli s izradom kravata i manžeta za Coca-Colu i Volkswagen. Ricardo i Cristina bili su vrlo ambiciozni i htjeli su osnovati vlastit brend. Njihova tvrtka Pineda Covalin danas je najpoznatiji modni brend u Meksiku. Njihovi proizvodi zamišljeni su pod idejom kulturnog, a ne modnog proizvoda. Ciljem im je podijeliti bogatstvo meksičkih tradicija i prirode sa svijetom portretirajući ih na šalovima i kravata. Pineda Covalin otkriva duh nacije kroz paletu živih boja koje oživljuju kulturu regija koje u svakoj kolekciji predstavljaju spoj umjetnosti i mode. Linije proizvoda nadahnute su autohtonim stanovništvom Meksika i uključuju luksuzne proizvode poput odjeće (sl.30), torbi, marama, kravata, manžeta. Svoje prve proizvode prodavali su po muzejima, a uspjeh tvrtke omogućio im je pokretanje distribucije po hotelima kao što su: Sheraton, Four Seasons, Nikkot i Marriott. Pinedu Covalini karakterizira dizajn kulturnih raznolikosti i meksičkih elemenata. Smatraju da njihova tvrtka i svi njihovi proizvodi pripadaju svima onima koji su sudjelovali u njihovom procesu stvaranja, ne samo danas već i nekoć svim generacijama koje su održavale tehnike i meksičku tradiciju. Kako bi konkurirali

međunarodnim brendovima, tvrtka koristi kvalitetne materijale, najčešće svilu. Brend svake sezone surađuje s mladim modnim dizajnerima koji dobivaju priliku postati kreativni direktori. Danas se ovaj međunarodni brend može pronaći u preko 100 različitih maloprodajnih mjesta, uključujući vodeće prodavaonice u New Yorku, Mexico Cityju i Cancunu. Pineda Covalin možete pronaći i u zemljama poput Španjolske, Japana, Južne Afrike, Kanade, Grčke, Rusije, Engleske, Nigerije i Perua. Pineda Covalin dokazala je da meksička marka može biti velika kao i svaka druga međunarodna marka. Stvorili su brend koji poziva ljude da putuju kroz povijest i otkrivaju kulturno blago i tradicije Meksika.

6.2. Lisa Folawiyo

Sl. 31

Lisa Folawiyo je nigerijska modna i tekstilna dizajnerica. Rođena je 1976. godine u Lagosu. Prvotno se školovala za pravnicu, a u modnu industriju je završila sasvim slučajno. Za BBC Network Afrika izjavila je da nije potrebno završiti modnu školu da bi postao modni dizajner, već da je važno imati oko i želju da shvatiš odjevni predmet. 2005. godine osnovala je vlastiti brend pod imenom Jewel by Lisa, a kasnije je preimenovan u Lisa Folawiyo. Njene kolekcije izrađene su od tekstila iz Ankare i spajaju tradicionalne afričke tkanine, krojeve i ukrase. Tekstile karakteriziraju šarene i žarke boje, modernizirani tradicionalni dezeni i krojevi. Razni ukrasi kojima su tkanine dekorirane poput perla, šljokica i kristala, ručno se ušivaju u lokalnim nigerijskim radionicama. Tkanine koje proizvodi izvorno su se temeljile na tradicionalnom indonezijskom batik. Nosile su ih bake i majke prijašnjih generacija u Nigeriji. Popularizirala je i modernizirala tradicionalne tkanine kroz svoje kolekcije i približila ih

današnjim suvremenim generacijama. Svoje kolekcije predstavila je na raznim međunarodnim platformama – u Lagosu, Johannesburgu, Londonu, Parizu, Milanu i New Yorku. Njene kreacije krasile su stranice prestižnih modnih časopisa kao što su Vogue i Harper's Bazaar. Dobitnica je nagrade 'African Fashion Award' 2002. godine. Lisa Folawio ostvarila je svoj afrički san i ideju da popularizira tradicionalnu ankarsku kulturu izvan granica svoje domovine. Postala je jedna od najcjenjenijih i najpopularnijih nigerijskih dizajnerica. Dokazala je da uz puno volje i truda možeš ostvariti svoje snove i stajati uz bok velikih svjetskih dizajnera.

Sl.32

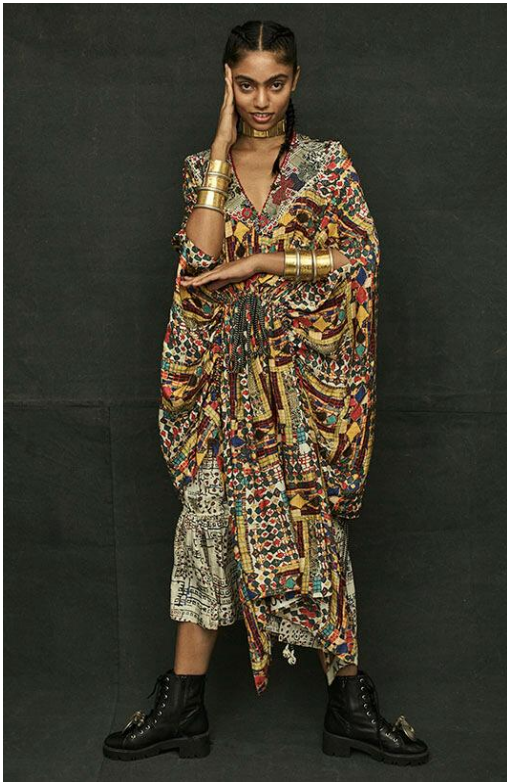

Sl.33

6.3 Anamika Khanna

Anamika Khanna indijska je modna dizajnerica rođena 19. srpnja 1971. godine u Jodhpuru. Vlastito ime koristi kao naziv za svoj brend. Anamika kroz svoje kolekcije kombinira tradicionalne indijske tekstile i tehnike sa zapadnim siluetama i krojevima. Njene moderne nošnje izrađene od indijskog tekstila imale su značajnu ulogu u modernizaciji indijskog zanata. Modni studio nalazi joj se u Kalkuti, a odjeća joj se prodaje po brojnim trgovinama diljem zemlje. 2007. godine prikazala je svoju kolekciju na Pariškom tjednu mode i time postala prva indijska modna dizajnerica kojoj je to pošlo za rukom. Također, prva je indijska dizajnerica koja je dobila međunarodnu

etiketu: *Ana mika*; predstavila je svoju kolekciju u Pakistanu u sklopu manifestacije Bridal Asia; surađivala je s markom Bvlgari; sudjelovala je 2010. na Londonskom tjednu mode; okušala se 2015. godine i u kostimografskim vodama kreirajući odjeću za glavnu glumicu filma 'Prem Ratan Dhan Payo'. Njenu odjeću nosile su brojne hollywoodske zvijezde i osmislila je kolekciju za brojne filmove poput "Aisha", "Bhaag Milkha Bhaag", "Mausam" i "Fashion. Dobitnica je brojnih modnih nagrada. Dizajnira tradicionalne vjenčаницe koje se mogu nositi bilo gdje u svijetu. Osim hollywoodskih zvijezda njene su kolekcije nosile međunarodno poznate ličnosti, uključujući one poput Natalije Vodianove, Oprah Winfrey, Arianne Huffington, Zadie Smith, pa čak i prvog društveno humanoidnog robota Sophie. Nagrađena je kao "dizajnerica godine" na dodjeli nagrada "Vogue Women of the Year 2018". Anamika Khanna niže uspjeh za uspjehom diljem zemlje i uvrštena je među najcjenjenije svjetske dizajnerice današnjice.

Sl.34

Sl.35

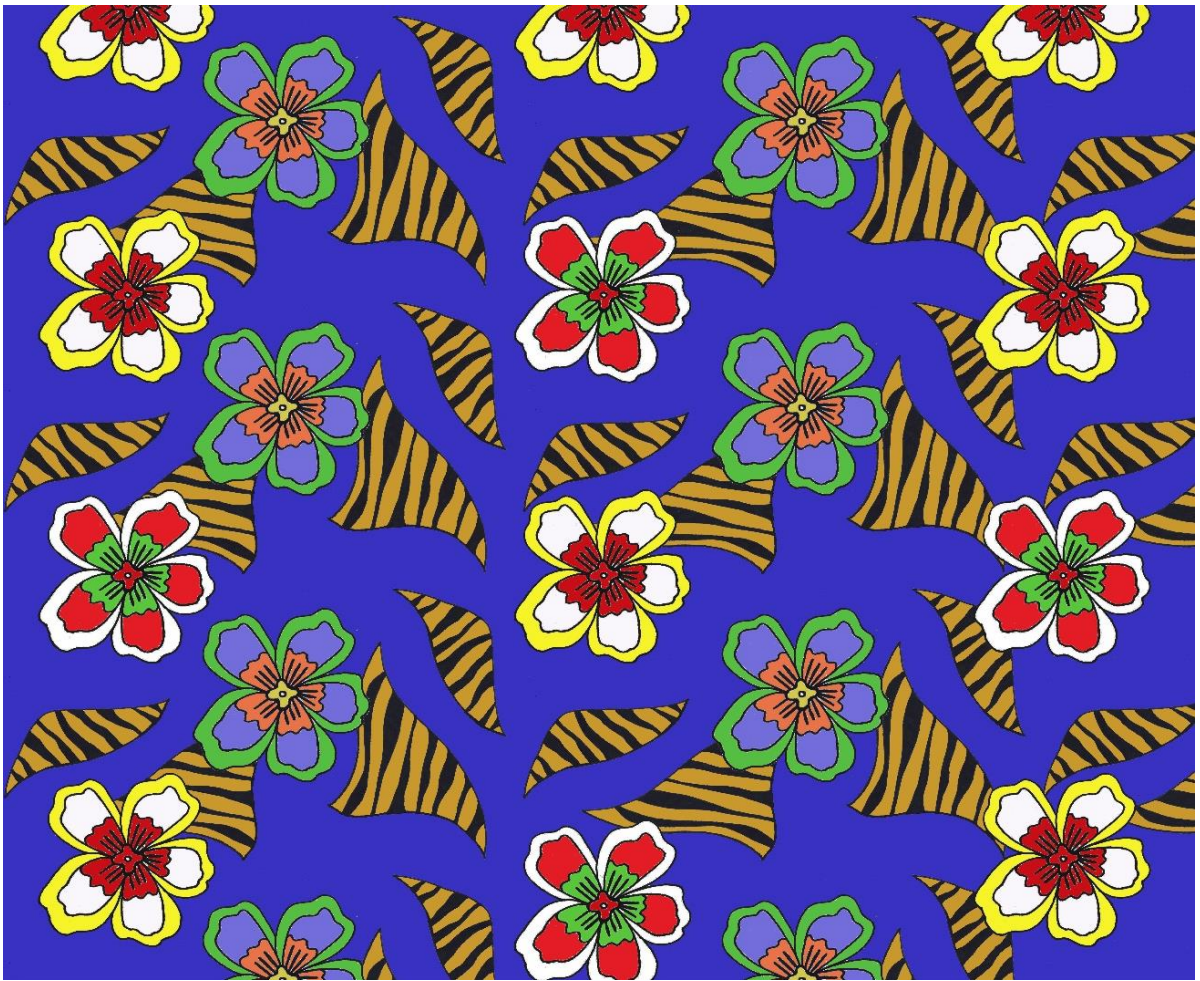
7. EKSPERIMENTALNI DIO

U drugome dijelu ovog diplomskog rada bit će detaljno opisan proces izrade kupaćih kostima, od ideje koja je nastala prema inspiraciji odabranih svjetskih kultura, do same realizacije gotovog proizvoda. Također bit će predstavljen brend i kolekcija od pet modela kupaćih kostima.

7.1. Kreativni proces izrade kupaćih kostima

Prema inspiraciji odabranih svjetskih kultura, izradila sam vlastitu kolekciju uzoraka. Za realizaciju moguće primjene odabrala sam 5 uzoraka iz kolekcije The world on fabric. Svaki uzorak napravljen je pomoću kompjuterskog programa Photo Shop. Odabrana dimenzija formata je 50x75, što bi u konačnici odgovaralo za izradu kupaćeg kostima konfekcijskog broja 34. Uzorke ću realizirati u suradnji s tekstilnom tvornicom Caspar u Varaždinu. S njima ću prema vlastitom odabiru odrediti materijal i digitalni kroj kupaćeg kostima u koji će se ubaciti uzorak uz pomoć strojeva za tiskanje tekstila. Preostali dio krojenja, šivanja i spajanja krojnih dijelova odraditi ću samostalno.

7.2. Uzorci za tisak na tekstilu i likovna analiza

Sl.36 (Uzorak br.1)

Na ovom radu koristila sam kombinacije toplih i hladnih boja. Rad se sastoji od tri sloja. Prvi sloj je pozadina obojena hladnom nijansom plave boje koja služi popunjavanju praznog prostora između elemenata. Drugi sloj sastoji se od geometrijskih elemenata s uzorkom imitacije životinjskog krzna. Konkretnije rečeno, izmjenjuju se dva elementa (manji i veći) koji se rotiraju i ponavljaju u jednakom razmaku i stvaraju dinamiku. Treći sloj sastoji se od cvjetnih motiva. Korišten je jedan motiv kao baza ali bojenjem i kombinacijom boja stvorena su tri potpuno zasebna cvijeta. Cvijet 1,2,3 pozicionirani su asimetrično jedan ispod drugoga i načinom ponavljanja s jednakim razmakom dobiven je dezen završnog sloja. Drugi i treći sloj zajedno stvaraju ritam bojanih površina i zajedno funkcioniraju kao kontrastna cjelina. Dezen je nastao prema inspiraciji voštanog otiska, cvjetnih motiva i životinjskih dezena koji su česti motivi afričke kulture.

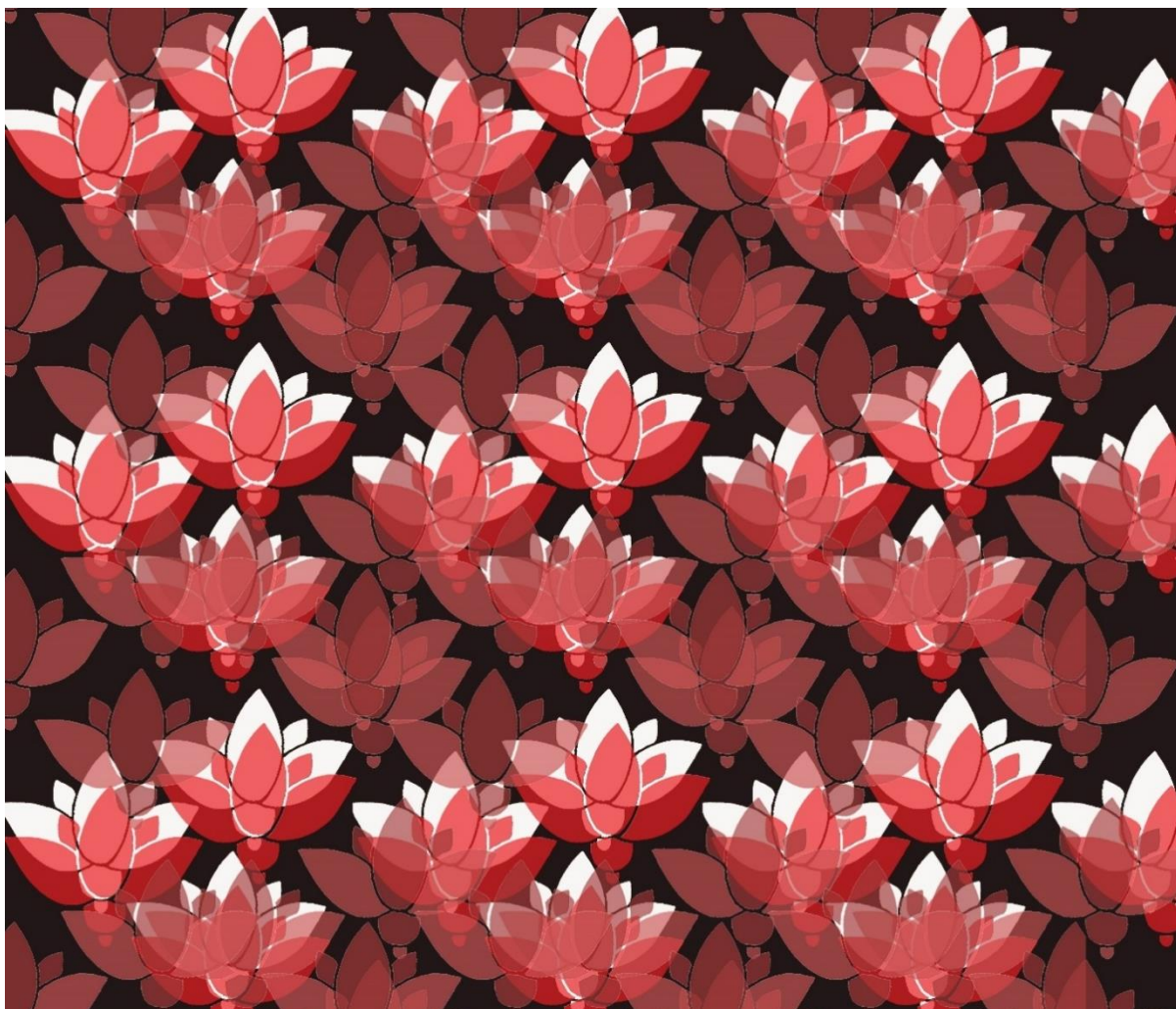
Sl. 37 (Uzorak br.2)

Na ovom radu prevladavaju tople boje, a kontrast je dobiven kombinacijom zelene i dvije nijanse ljubičaste. Sastoji se od četiri sloja. Kao glavni motiv korišten je stilizirani cvijet s listovima. Listovi cvijeta obojeni su u više boja kako bi se postigla razlika. Pozicioniranjem jednog većeg i jednog manjeg cvijeta dobiven je čitav uzorak. Na drugom sloju elementi su posvijetljeni da bi se stvorio dojam dubine. Kompozicija cvijeća na trećem sloju je jednaka kao i na drugom ali su motivi uvećani. Završni, četvrti sloj dobiven je rotiranjem čitavog uzorka za 180 stupnjeva. Elementi su inspirirani meksičkim bojama i stiliziranim cvijećem. Cilj mi je bio pomoću kompozicije, dojma dubine i elemenata koji leže u pozadini osuvremeniti meksički cvjetni uzorak.

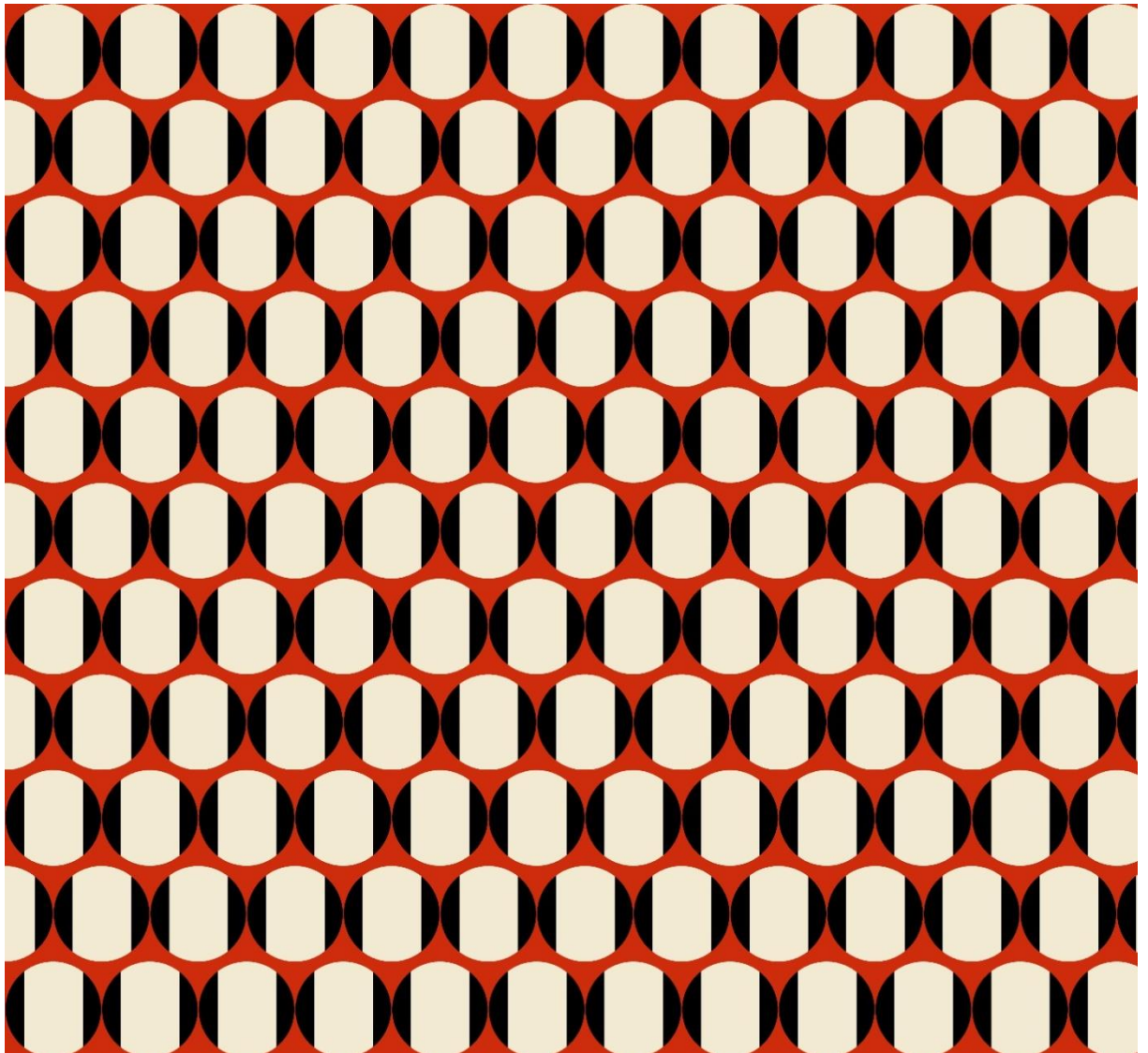
Sl.38 (Uzorak br.3)

Na ovom radu prevladava hladna boja koja je korištena u pozadini. Uzorak je osmišljen kao kombinacija Afrike i Indije. Kao glavni motiv korišten je indijski stilizirani cvijet koji je obojan afričkim životinjskim uzorkom. Rad je troslojan. Prvi se sloj sastoji od već spomenute plave pozadine. Drugi sloj su crni cvjetovi koji funkcioniraju kao sjena zbog polovičnog preklapanja s trećim slojem. Elementi cvijeća su pozicionirani u kvadrat. Pet motiva smješteno je tako da se četiri nalaze svak u svojem kutu, a peti je smješten u sredini. Principom ponavljanja dobivena je kompozicija koja je na slici. Dobiven je ritam bojanih površina i sjene.

S1.39 (Uzorak br.4)

Na ovome radu prevladava tamna pozadina u kontrastu s bijelim i svijetlo crvenim cvjetovima. Rad je višeslojan i inspiriran je Indijom. Korišten je motiv stiliziranog cvijeta. Prvi sloj ponovno je samo obojena pozadina. Drugi sloj čine bijeli cvjetovi s dinamičnom kompozicijom koja se ponavlja na ostalim slojevima uz promjenu svjetline i boje. Posvijetljeni cvjetovi crvene nijanse s trećeg sloja uz preklapanje s crnom pozadinom i bijelim cvjetovima s drugog sloja, stvaraju igru svjetla i sjene. Dijelovi koji prelaze preko bijelog jače su naglašeni i prelaze u prvi plan, dok dijelovi koji su na tamnoj pozadini gube na količini svjetla i padaju u sjenu kao pozadina. Igrom motiva, svjetla i sjene osuvremenjen je indijski tradicionalni motiv stiliziranog cvijeta.

Sl.40 (Uzorak br.5)

Na ovom radu korišteni su geometrijski oblici i inspiriran je Afrikom. Glavni motiv je krug. Pozadina je obojena u toplu crvenu boju, dok raspored krugova stvara ritam. Krugovi su poredani vodoravno kao biserna ogrlica. U svakom drugom redu pozicija kruga je malo pomaknuta u desnu stranu da bi se dobila dinamika. Lijeva i desna strana kruga obojene su u crnu boju i podsjećaju na neobičnu pomrčinu sunca. Dijelovi koji su ostali svjetliji zbog načina simetričnog bojanja, ako pogledamo izdaleka, pretvaraju se u kocku. Kompozicijom i kombinacijom boja stvoren je dinamičan geometrijski uzorak.

7.3. Logotip brenda i njegovo plasiranje na tržište

PASCO

Slika br. 41 Logo

PASCO je brend koji se bavi izradom kupaćih kostima s originalnim tekstilnim uzorkom. Pasco kupaći kostimi bili bi namijenjeni za žene u dobi od 18 do 45 godina. Izrađeni su od ugodnih materijala koji pružaju udobnost svakodnevnog nošenja. Krojevi će odgovarati više tipova tijela, a dezeni će biti prilagođeni za tu dobnu skupinu. Brend Pasco želi pružiti zadovoljstvo što većem broju potrošača prilikom kupnje proizvoda i zagaraniranu dugoročnu kvalitetu. U hrvatskoj bi mi mogli biti konkurencija mali obrti koji promoviraju hrvatski dizajn i modni lanci kao što su H&M, ZARA, TEZENIS, koji imaju niske cijene i već stečenu skupinu zadovoljnih kupaca. Veći brendovi koji se isključivo bave proizvodnjom donjeg rublja i kupaćih kostima, kao što su CALZEDONIA, YAMAMAY, GOLDEN POINT, nisu zabrinjavajuća konkurencija zbog visokih cijena. Moji bi kostimi bili izrađeni kvalitetno i vizualno bi se isticali i razlikovali od ostale ponude na hrvatskom tržištu zbog jedinstvenog dezena. U njemu bi mogli sigurno i zadovoljno šetati plažom, a da pritom ne susretete nekoga baš u istom takvom badiću, kao što se događa kada kupujete u H&M-u i ZARI. Istraživanja su pokazala da su poduzetnici-početnici puno skloniji postavljanju preniske cijene nego previsoke, zbog straha od konkurencije. Upravo zato treba proučiti industriju i konkurenciju, dobro znati koliko naš proizvod ili usluga „vrijedi“. U svojoj ekonomskoj suštini, cijenu proizvoda određuju ponuda i potražnja. Ako imamo više kupaca nego što smo u mogućnosti ponuditi proizvoda ili pružiti usluga, vrlo vjerojatno ćemo dopustiti sebi luksuz dizanja cijena. No, isto tako može se dogoditi da nemamo dovoljno kupaca i da smo primorani spustiti cijene i tako privući nove. Na takve situacije poduzetnik uvijek mora biti spreman, mora adekvatno i na vrijeme reagirati, jer svako odlaganje promjene cijene, može nas koštati budućih prihoda i povjerenja kupaca. Ako bi odredili cijenu prema troškovima, najprije moramo znati koliki su svi troškovi koji su nastali do trenutka isporuke finalnog proizvoda ili pružanja usluge krajnjem kupcu. Cijene kupaćih kostima kretale bi se od 350 do 500 HRK.

Troškovi po 1 kupaćem kostimu:

- Materijal s printom 130HRK
 - Rastezljiva traka 10HRK
 - Ambalaža: teglica 3,50HRK
vrećica 6,50HRK
 - Šivanje i izrada uzorka 200HRK*
- =350HRK

* (cijena varira ovisno o kroju i zahtjevnosti izrade uzorka)

Brend Pasco imao bi svoju prodajnu online trgovinu preko koje bi svim kupcima bio ponuđen asortiman kupaćih kostima koji je dostupan za kupovinu. Svoj odabrani artikl dobili bi dostavljen na adresu u vrlo kratkom roku uz naknadu plaćanja poštarine koji nije uključen u cijenu. Nakon određenog vremena i ovisno o financijskoj mogućnosti, Pasco bi bio dostupan u nekoliko dućana u Zagrebu i na Hvaru tijekom ljetne sezone. Ostalo oglašavanje bi se odvijalo putem tiskanih medija, kroz modne i lifestyle časopise poput ELLE, DIVA, STORY, GLORIA te digitalnim putem kroz razne web portale poput: www.fashion.hr; www.journal.hr; www.buro247.hr; www.zena.hr; www.miss7.hr; www.alternativa.hr; www.ljepotaizdravlje.hr i sličnih koji imaju čitatelje naše ciljane skupine. Ostatak oglašavanja i promocija odvijao bi se putem vlastitih društvenih mreža, točnije facebooka i instagrama, uz sponzoriranje određenih atraktivnih objava slika, kratkih videa i redovito objavljenih slika zadovoljnih kupaca odjevenih u naše artikle. Takvom bi promocijom pokušali privući što veći broj kupaca. Proizvodi dolaze u staklenim teglicama koje preko poklopca imaju komad tkanine dezena kupaćeg kostima koji se nalazi unutar staklenke. Na staklenoj ambalaži otisnut je logo i sve informacije o brendu. Također, pri kupnji proizvoda u dućanu, kupci bi dobili papirnatu eco vrećicu u kojoj bi lakše proizvod mogli ponijeti kući. Za slanje proizvoda putem tiska koristile bi se omotnice pogodne za slanje lomljivog materijala. Brend Pasco zbog svog originalnog uzorka, kroja i kvalitetnog materijala garantira Vam proizvod koji nema pritisak na rok trajanja od jedne sezone, već ćete u njemu šetati plažom iz godine u godinu i iznova se osjećati lijepo i zadovoljno.

7.4. Fotografije moguće primjene

Sl. 42 (uzorak br.1)

Sl. 43 (uzorak br.2)

Sl. 44 (uzorak br.3)

Sl. 45 (uzorak br.4)

Sl. 46 (uzorak br.5)

ZAKLJUČAK

Odjeća na svim područjima zrcali duh vremena i tradicije. Svjetske kulture bogate su tradicionalnim ornamentima i tekstilnim uzorcima. U svakome ornamentu leži posebna simbolika i važna je za područje iz kojeg potječe. Na temelju kulturne baštine nekog podneblja i vremenskog razdoblja razlikuju se stilovi ornamentalnih ukrasa. Motivi koji se najčešće pojavljuju u ornamentalnoj dekoraciji su biljni, životinjski i geometrijski, a karakteristični su za Meksiko, Afriku i Indiju. Njihove tradicionalne nošnje i svakodnevna odjeća sadržavaju jedinstvene simbole prepoznatljive za to podneblje. Način izrade tkanina, materijali, tehnike i boje različiti su u svakoj od navedenih zemalja i od velike su važnosti za njihovu tradiciju i kulturu. Osvremenjivanjem tradicionalnih elemenata dobivamo novo likovno djelo koje može i ne mora sadržavati simboliku ali poprima novu formu i ima novo viđenje gledatelja. Kroz svoj diplomski rad spojila sam dva područja vlastitog zanimanja, tekstilne dezene i kupaće kostime. Kroz proces istraživanja pojedinih područja i kultura naišla sam na mnoge tradicionalne elemente, koji i danas inspiriraju tekstilne i modne dizajnere za stvaranje kolekcija. Ako Afriku, Indiju i Meksiko gledamo zasebno kao zemlje koje nas inspiriraju, zasigurno ćemo se izgubiti u izobilju motiva i uzoraka, a inspiracije nam sigurno neće nedostajati. Izazov mi je bio da se odmaknem od čiste tradicije i da osuvremenim uzorke korištenjem samo jednog motiva pojedine zemlje. Miješanjem više kultura i motiva dobivaju se posebniji i bogatiji uzorci koji uz pomoć pravilne kompozicije i kombiniranja boja izgledaju zanimljivo i ugodno oku. Osmislila sam i vlastit brand kupaćih kostima te prezentirala njegovo plasiranje na tržište. Dezene koje sam dobila prema inspiraciji uzoraka i ornamenta svjetskih kultura smjestila sam u kolekciju pod nazivom "The world on fabric".

Literatura:

- [1] Margot B.S., Janet C. B., Edward B.D. :Textile Traditions of Mesoamerica and the Andes: An Anthology, Copiright,First University of Texas Press edition,1996.
- [2] Elizabeth S.B.,Niangi Batulukish,Ph.D.:Kuba textiles & design,AfricaDirect,Denver,2009.
- [3] Irmgard Weitlaner-Johnson: Mexican Indian folk design,252 motifs from Textiles,Dover Publication, Inc. New York ,1993.
- [4] Dr. Parul Bhatnagar, Textiles & Costume Design, Suraj Publishers,2013.
- [5] Joanne B. E., Dorah H. R.:Encyclopedia of world dress and fashion, Vol. 1 Africa,Oxford University press,2010.
- [6] Jasleen Dhamija:Encyclopedia of world dress and fashion, Vol.4 South Asia and Southeast Asia, Oxford University press,2010.
- [7] Margot Blum S.:Encyclopedia of world dress and fashion, Vol.2 Latin America and the Caribbean, Oxford University press,2010.
- [8] Michele Coquet:Textiles Africains, Societe nouvelle Adam Biro 28, Paris
- [9] Parul Bhatnagar:Traditional Indian Costumes & textiles, Abhishek Publication; 1st edition 2009.
- [10] <https://sites.google.com/site/meksikomes/kultura-1>
- [11] <https://relativitytextiles.com/mexican-textiles/>
- [12] <https://www.shalusharma.com/what-do-indians-wear/>
- [13] <https://www.businessoffashion.com/community/people/lisa-folawiyo>
- [14] <https://pinedacovalin.com/collections/mujer?page=2>
- [15] <https://www.anamikakhanna.in/about-us>
- [16] <https://medium.com/@noopurshalini/textiles-of-india-d9f5e5310dc6>
- [17] <https://www.contemporary-african-art.com/african-textiles.html>
- [18] <https://youramba.com/blogs/news/50891267-history-and-glossary-of-african-fabrics>
- [19] <http://mazuridesigns.com/blog/2016/2/4/a-history-of-african-wax-prints>